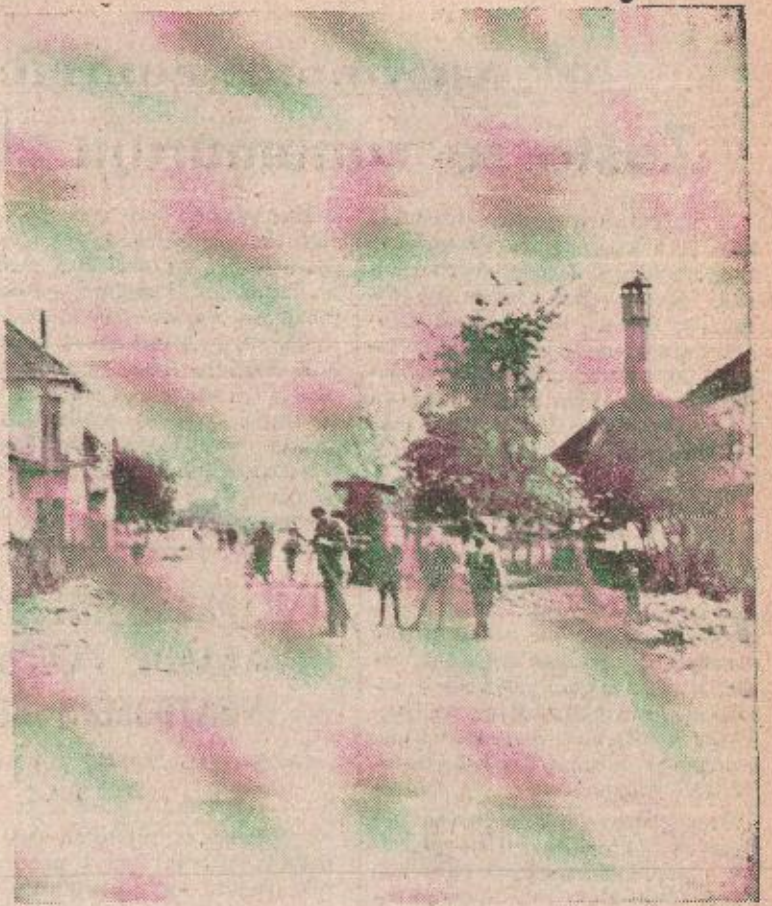


BANJALUČKE NOVINE

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA - BANJA LUKA

God II. Broj 64 Banja Luka, 12 novembar 1954 Primjerak din. 10



Pristupni put
prema budućoj Tvornici celuloze

7 NOVEMBAR

7 novembar, dan kada su prvi put u historiji radnici uzeli u svoje ruke vlast u jednoj zemlji, zora je jedne nove društveno-ekonomске epohe i početak praktične primjene teorije marksizma, čime je dokazano da ta teorija nije ni dogma, ni demagogija ni utopijska, nego nauka koja svoje ostavke bazira na realnom procesu razvika ljudskog društva. Vladimir Ilić Lešini, veliki strateg prve proleterske revolucije i tvorac prve radničke vlasti u države obogatilo je svjetsku revolucionarnu misao i praksu iskustvom provođenja revolucionarne marksističke teorije u revolucionarnu marksističku praksu. Praksa je pokazala da na osnovu nauke marksizma određeni momenti i tačno odmerene snage uz brzo i energično djelovanje moraju dati željeni i unaprijed određeni rezultat. Praksa 7 novembra je za uvijek sačuvala razna teoretska nedudrivanja svih kritičara marksizma koji su bili daleko od konkretne akcije.

Sedmi novembar je dokazao svim revolucionarnim pokretima proletarijata u svijetu da će u njihovoj revolucionarnoj borbi uvijek biti savjetnik i spornost seljantstva i kolonijalnim porobljenim narodima.

Sedmi novembar je primjer da je u imperijalističkom stadiju kapitalizma moguća pobjeda proleterske revolucije u jednoj zemlji bez čekanja svjetske revolucije te da revolucija ne mora doći prvo u zemlju sa najrazvijenijim kapitalizmom, nego da imperijalistički lažni puca tamo gdje je karika najtađa.

Pobjeda sedmog novembra je posljednje prvo Svjetskog rata, uluda vjere u radničke mase čitavog svijeta, u mogućnost borbe i pobjede proleterske revolucije i izazvala u njima veliki revolucionarni polet i akcije.

Velika i teška borba ruskog proletarijata i osiročanog seljantstva, njihova pobjeda nad vlastitom buržoazijom i imperijalizmom velikih kapitalističkih sila je bio svima i svakome dokaz velike snage nosioca novog početka u svijetu — proletarijata i teorije njegove revolucije — teorije marksizma. Sve su to dokazi ogromnog značaja sedmog novembra za proletersku revoluciju bez obzira na pokušaje iznogepravača djela borbe ruskog proletarijata tokom kasnijeg razvika u СССР-u.

Vođa i učitelj ruskog proletarijata Lešini ostao je za uvijek primjer revolucionarnog mislioca, revolucionarnog stratega i revolucionarnog praktičara za sve proleterske revolucionare ovog svijeta. On je jednom za uvijek dokazao da revolucionarna teorija marksizma traži konkretnu revolucionarnu akciju, a obadnice sjedinjene da uvijek mogu i moraju doživjeti pobjedu.

Delegati našega grada drugovi Ismet Hadžimujagić i Ahmet Filipović izlagali su u utorak na sjednici oba vijeća Narodnog odbora grada svoja zapažanja sa skupštine Konferencije gradova koja je održana u Skoplju.

Zadaci koji stoje pred Narodnim odborom grada u narednom periodu koji će biti ispunjen pripremama za ekonomsko i socijalno jedinstvo buduće banjalučke komune i položaj i funkcije komuna u sljedećoj godini — to su bile teme koje su iznesene pred odbornike.

Bez ekonomskih i drugih analiza ovaj veliki posao neće moći da se uspješno završi. Zato je Narodni odbor, na svojoj sjednici izabrao komisiju sastavljenu od sedam odbornika da uz saradnju odbornika Narodnog odbora sreza i stručnjaka pripremi materijal i analize za onu sjednicu ovoga foruma koja će imati zadatak da utvrdi konkretne granice buduće banjalučke komune i postavi određene zadatke pred organe narodnih odbora u sprovođenju odluke o stvaranju komuna tih osnovnih čelija naše samoupravnosti i državne organizacije

TO SU BILA PITANJA KOJA SMO SAMO OKVIRNO POSTAVILI DRUGOVIMA, NEKIM ODBORNICIMA NARODNOG ODBORA GRADA. — U OVOM BROJU DONOSIMO MISLENJA DRUGOVA DEDE GAZIĆA I IVE JAJČEVIĆA, ODBORNIKA I PROFESORA SREDNJE EKONOMSKE ŠKOLE, A U SLIJEDEĆEM RAZGOVOR SA PRETSJEDNIKOM SAVJETA ZA KOMUNALNE POSLOVE ING. PAVLOM JEŠE

KA OŠTVARENJU DISKUSIJE O KOMUNAMA

Kod određivanja područja buduće komune ne smijemo polaziti samo od dosada stvorenih materijalnih uslova

Do nedavno je vladalo mišljenje da prvo treba sagledati ekonomske uslove za stvaranje komune i boriti se za podizanje i razvijanje ekonomskih uslova, pa tek onda dati organizacione oblike na određenim područjima. Međutim, kako sam ja shvatio, iz izlaganja delegata Narodnog odbora grada koji su bili u Skoplju na skupštini Konferencije gradova stvori su tamo kroz diskusiju postavljene drukčije. Naime, naglašeno je, da bi trebalo već sada na početku odrediti neke organizacione oblike i granice saveza komuna i sa tog područja onda proučavati uslove i probleme u vezi sa konačnim oblikovanjem područja budućih saveza komuna. Na osnovu toga i ja dijelim mišljenje sa nekim drugovima iz grada Banje Luke da bi pri razmatranju problema trebalo poći ne samo od grada i sreza Banja Luka nego sa šireg područja, što znači da je potrebno razmatrati i područje i kotorsvačkog i bosansko-gradškog i srbučkog sreza koji su po svom prirodnom položaju vezani i gravitiraju prema gradu Banjoj Luci. Naprimjer kotorsvački srez je jedino otvoren i gravitira sa svojim saobraćajnicama prema Banjoj Luci, dok je prema Travniku odsječen Vlačićem, prema Tesliću Borijama, a prema Prnjavoru visokim Uzlomcem. Dio banjalučkog sreza — Lajevče Polje — čini ekonomsko područje sa dijelom gradiškog i srbučkog sreza. Doduše ta cjelina je predstavljena u poljoprivrednom snišu jer tu nema nikakve industrije. Mogu neki postaviti pitanje da li je dobro vezati u jednu zajednicu komuna dosta široko poljoprivredno područje bez razvijene industrije uz takođe još nedovoljno, u industrijskom smislu, razvijeni centar kao što je Banja Luka grad. Međutim, ja sam mišljenja, da ne bi trebalo polaziti od sadašnjeg stanja razvika ove poljoprivredne oblasti već od perspektive i od onih mjera koje se sada i koje će se u buduću poduzimati za razvijanje ove oblasti. Ako tako gledamo na ovo područje, postoje vrlo povoljni prirodni uslovi

za razvika svih grana i kultura u poljoprivredi a takođe za primjenu najsavremenijih agrotehničkih i zootehničkih mjera.

Na ovako zamišljenom području u prvo vrijeme možemo da nađemo ne poteskoće usljed slabo razvijenih saobraćajnica. Ali se taj problem uz mobilizaciju svih snaga može uspješno i u dogledno vrijeme da riješi.

Posebne teškoće čine u dobroj mjeri i opšta kulturna zaostalost pomenutog područja. Od ranije, pa i sada, vrlo je aktuelno pitanje osnovnog obrazovanja dobrog dijela stanovnika na ovom području, iako su se činili i čine krupni napori na tom polju, pa to pitanje i dalje ostaje u prvom planu naše politike.

Pokazalo se da sve mjere koje u poljoprivredi sada provodimo ne idu tako lako kao u drugim krajevima u kojima je stepen kulture na višem nivou.

U rješavanju pitanja pomenutog područja ne bi trebalo polaziti, po mom mišljenju, od sadašnjih stvarnih materijalnih uslova grada ili sela već od datih uslova i u gradu Banjoj Luci i u selu i usmjeravanju snaga na razvijanje proizvodnih snaga, a za to, kako sam već naglasio, imamo potrebne i prirodne i druge uslove.



Naš urednik u razgovoru sa odbornicima Narodnog odbora grada

Jedan od osnova je i ekonomsko obrazovanje proizvođača

Formiranje komunalnih zajednica predstavlja centralni problem naše socijalističke izgradnje i treba ga sagledati svestrano, te vršiti analizu i pripreme u svim oblastima našeg društvenog života.

Po skoro opštem mišljenju trebalo bi već nakon mnogih teoretskih i principijelnih analiza preći na konkretizaciju ili barem efikasnije djelovanje u pravcu priprema za formiranje komuna i komunalnih zajednica. Izgraditi društvo na principima komunalnog uređenja moguće je samo onda, ako osnovna komunalna zajednica predstavlja jednu socijalno ekonomsku cjelinu organiziranu na principu samoupravljanja radnog naroda. Mogućnost formiranja takve socijalno-ekonomske cjeline — komune ili saveza komuna u našem kraju ovisna je ne samo o ekonomskoj podlozi i uslovima kao prioritarnim, već i komunalne djelatnosti samog područja, a takođe i o kulturno-prosvjetnom nivou i doraslosti građana, te stepenu njihove svijesti koja se ne može zapostaviti u sistemu samoupravljanja.

Jedno od najvažnijih obilježja komune sastoji se u tome da u njoj treba da budu usklađeni interesi individualnog proizvođača

sa interesima društva. Za usklađenje tih interesa, izmđu ostalog, potreban je i visok nivo društveno-političke svijesti. Opća neujednačenost društveno-ekonomskog razvika područja koje gravitira Banjoj Luci ne odražava se samo u oblasti privrede, već isto toliko, a možda i više u načinu života, uvriježenosti tradicija, pismenosti, standardu života itd. Upravljanje i uključivanje pretpostavlja znati. Neposredni proizvođači, osobito u poljoprivredi, a takvih je i najviše, treba da dorastu samoupravljanju i osposobe se za aktivno učesće u raznolikom životu komune. I ovu kulturno-prosvjetnu neujednačenost područja treba ozbiljno uzeti. U oblasti prosvjete i zdravstva zaista je mnogo učinjeno od oslobođenja do danas. Podaci o tome najrječitije govore, ali efikasno učesće svih građana u životu komune traži još mnogo. Budući savez komuna — eventualno današnji srez, trebalo bi da usmjerava prosvjetnu i zdravstvenu politiku, a s tim u vezi da raspolaže i sa potrebnim sredstvima. Možda bi i sistem školstva trebalo prilagoditi potrebama. Računajući sa postojećim stanjem u tom pogledu, a imajući u vidu cilj kojem mi težimo, nužno je uz unapređenje školstva mnogo više pažnje posvetiti ekonomskom obrazovanju proizvođača, a napose poljoprivrednika. Izgradnja i puštanje u pogon novih industrijskih objekata, proširenje saobraćajne mreže i ostale djelatnosti, zahtijevaju kvalificiranu radnu snagu. Uslov unapređenja poljoprivrede, naročito u nekim krajevima, ovisan je o prosvjedenosti i općem obrazovanju seljaka — proizvođača.

Zašto se zanemaruju zborovi birača?

U našem društvenom uređenju koje je zasnovano na samoupravljanju radnog naroda zborovi birača predstavljaju jednu od osnovnih formi neposrednog učesća radnog naroda u vršenju vlasti i upravljanju društvenim poslovima. Ovakva uloga zborova birača izrasla je iz strukture našeg društvenog i političkog uređenja.

Takvo mjesto i razvojni put zborova birača određuje i Ustavni zakon o osnovama društvenog i političkog uređenja naše zemlje. Značaj zborova birača u razvoju sistema naše socijalističke demokratije nesumnjivo će i dalje jačati, svakako, uporedo i postepeno sa podizanjem socijalističke društvene svijesti naših građana i jačanjem naših materijalnih snaga.

Kroz zborove birača prema postojećim Zakonima (Ustavni zakon, zakoni o narodnim odborima i dr.) radni ljudi vrše kandidovanje narodnih predstavnika u organe vlasti, vrše kontrolu nad njihovim radom, a i narodni predstavnici — odbornici i narodni poslanici dužni su da pošazu račun pred biračima o svom radu u organima vlasti u koje su izabrani.

Nadalje zborovi birača raspravljaju o radu i zadacima narodnog odbora i njegovih organa, a naročito, razmatraju i predlažu mjere za razvitak grada odnosno opštine. S druge strane i narodni odbori gradova i opština dužni su da povremeno izvještavaju zborove birača o svome radu, a jedanput godišnje da ih izvještavaju o cjelokupnom radu narodnog odbora.

Dosadašnja praksa u radu zborova birača na području sreza i grada nije bila u skladu sa mjestom i ulogom zborova birača koja im je određena u našem društvenom sistemu. U čemu su uzroci tom neskladu?

Mislimo da je to uzroke u dovoljnoj mjeri osvijetlila Sreska i Gradska konferencija Saveza komunističkih referata i diskusija. Tada je konstatovano da glavni uzroci za slab rad zborova birača leže u odnosu narodnih odbora i odbornika prema biračima. Zborovi birača shvaćeni su uglavnom kao administrativne forme. Ovi su održavani samo onda kada je po zakonu bilo obavezno da neka mjera narodnog odbora prethodno bude iznesena pred zbor birača (Društveni plan i sl.). Pored toga zborovi koji su sazivani i na ovakav način, održavali su na brzini t. j. bez dovoljno vremena za pripreme. Zato su takvi zborovi bili ne samo slabo posjećeni nego i nepođni.

Međutim, zborova birača na kojima bi odbornici polagali račun o svome radu, takoreći, nije ni bilo (ni sreza svega jedanput u toku ove godine). Uslijed toga birači su bili u nemogućnosti da uzmu stvarnog učesća u razmatranju pitanja iz života svoga područja i da stavljanjem predloga utiču na rad Narodnog odbora.

Posebno treba istaknuti da odbornici Vijeća proizvođača grada i sreza nisu imali ni toliko dodira sa svojim biračima koliko odbornici Sreskog i Gradskog vijeća. Oni su to činili uglavnom u okviru svog radnog kolektiva i to prilikom pretresa Društvenog plana. Odbornici Vijeća proizvođača iz grupe poljoprivrede poslije održavanja zbora nisu imali gotovo nikakvog kontakta sa svojim biračima tijekom.

I organizacije Socijalističkog saveza snose takođe punu odgovornost za slab rad zborova birača. U organizacijama Socijalističkog saveza nije dovoljno objašnjena ni uloga zborova birača, tako da se, naročito na terenu sreza, i ne razlikuje zbor birača od konferencija Socijalističkog saveza, kako po sadržini rada, tako i po formi (česta pojava je da zbor birača ne bira radno predsjedništvo već zborom rukovode odbornici). Organizacije Socijali-

stičkog saveza ne vrše potrebne političke pripreme za održavanje zborova, jer to, pretežno, smatraju zadatkom Narodnog odbora. I radi toga zborovi birača su slabo posjećeni, pa i slabije od konferencija Socijalističkog saveza. Zato se u nizu slučajeva zborovi održavaju sa veoma malim brojem birača, koji jedva predstavljaju potreban minimum za rad (50 birača).

Iskustva iz dosadašnjeg rada

U PLANU INVESTICIJA PREDVIĐENO JE OTVARANJE NOVOG GRUDNOG I PROŠIRENJA POSTOJEĆIH BOLNIČKIH ODJELJENJA

RAZGOVOR NAŠEG SARADNIKA SA UPRAVNIKOM OPŠTE BOLNICE DR. VINDIKIJEVIĆEM

U vezi sa pitanjem daljnjeg razvoja mreže zdravstvenih ustanova u gradu, kao i proširenja bolnice u Banjoj Luci, naš saradnik obratio se upravniku Opšte bolnice dr. Vindikijeviću koji mu je dao odgovore na neka pitanja u vezi sa tim.

Grudno odjeljenje nalazi se u krugu bolnice. Možete li nam reći da li će se ovo odjeljenje u dogledno vrijeme iseliti i proširiti, jer smo obaviješteni da je zgrada dezinfekcione stanice stavljena bolnici na raspoloženje?

Odjeljenje za grudne bolesti nalazi se još uvijek u krugu bolnice i to na drugom spratu zgrade internog odjeljenja. Ovo odjeljenje imalo je do nedavno 40, ali je zbog ukazane potrebe dogradnjom prošireno na 80 postelja. Kako međutim i ovaj broj postelja ne zadovoljava sadašnje potrebe hospitalizacije ovih bolesnika, uprava bolnice poduzela je sve potrebno za daljnje proširenje ovog odjeljenja s tim, da se ono izdvoji iz zgrade internog odjeljenja Opšte bolnice. Načelnici na puno razumijevanje narodnih vlasti, a naročito Savjeta za narodno zdravlje i socijalnu politiku Narodnog odbora grada, otklonili je stavljanje na raspoloženje nedovršena zgrada dezinfekcione stanice u Omladinskoj ulici s tim, da se ova dogradnja još jednog sprata proširi i pruruci za grudno odjeljenje. Oko ove zgrade rasla se čvrsti komad zemljišta koji bi se parkirao i uređio za bolesnike tog odjeljenja.

Izgradnjom spomenutog odjeljenja dobilo bi se još daljnjih 40 bolesničkih postelja, tako da bi ono ukupno brojilo 120 postelja sa svim potrebnim radnim prostorijama. Osim toga odjeljenje bi se izdvojilo iz sadašnjeg kruga bolnice, a oslobađanjem prostorija sadašnjeg grudnog odjeljenja, proširilo bi se znatno interno i očno odjeljenje, koja takođe prilično oskudijevaju sa bolesničkim krevetima.

Za nadogradnju i dovršenje građevinskih radova na ovoj zgradi, a prema izrađenom programu prostorija i izrađenim projektima, bila bi potrebna suma od oko 50 miliona dinara, ne računajući tu unutarnju opremu ovog odjeljenja.

Koliko je meni poznato, sve je poduzeto od strane narodnih vlasti da se ova suma obezbijedi u investicionom planu izgradnje zdravstvenih objekata u 1955 godini. Izgradnjom novog grudnog odjeljenja, ukazalo se, razumije se, i potreba za povećanjem medicinskog kadra svih profila na ovom odjeljenju, u kom pogledu su već poduzete potrebne mjere.

Statistike pokazuju da je pitanje frekvencije na porođajnom odjeljenju vrlo ozbiljno, jer se dnevno obave po tri porođaja, znači više nego na sarajevskoj klinici. Mislite li u okviru sadašnjih i budućih investicija učinili šta za proširenje i otklanjanje pojava da po dvije žene na ginekološkom i porođajnom odjeljenju leže u jednom krevetu?

zborova birača i sagledani propusti u njihovom pripremanju i održavanju ukazuju na potrebu pravilnijeg shvatanja uloge i značaja ove važne forme socijalističke demokratije. Mišljenja smo da bi i organizacije Socijalističkog saveza i Narodni odbori mogli izvući potrebne zaključke iz rada zborova birača i na osnovu toga zauzeti aktivniji stav prema njima.

V. V.



Dr. Vindikijević

Što se tiče statističkih podataka i frekvencije na porođajno-ginekološkom odjeljenju i pojave da po dvije žene leže u jednom krevetu, tačno je, da se još i danas, iako je odjeljenje prije mjesec dana prošireno za 25 kreveta, događa da u ponekoliko kreveta leže po dvije bolesnice, mađa se one otpuštaju u najkraće mogućem roku. Uzrok tome leži u povećanoj frekvenciji bolesnica na ovom odjeljenju koja se od 1950 godine do danas povećala za oko 60 od sto i što se prosječno obave četiri porođaja dnevno. Broj porođaja u 1953 godini bio je za 200 manji nego u ovoj godini, a da se i ne govori o povećanom broju ginekoloških slučajeva i pobačaja. Za smještaj bolesnica iskoristene su najracionalnije sve prostorije na ovom odjeljenju.

Iz svih ovih razloga, kao i zbog tendencije stalnog porasta broja ovih bolesnica, uprava bolnice poduzela je i u ovom pitanju potrebne korake za izgradnju novog, trećeg i modernog porođajno-ginekološkog odjeljenja. Izgradnjom novog porođajno-ginekološkog odjeljenja ne bi se samo riješio problem ovog odjeljenja, nego bi se time riješio i najaktuelniji problem ove bolnice t. j. problem hirurškog odjeljenja koje bi se proširilo u susjednu zgradu sa odjeljenjem. Naime, sadašnje hirurško odjeljenje je tako frekventirano da na 110 bolesničkih postelja u posljednje vrijeme leži oko 180-200 bolesnika, što ni u kojem slučaju ne odgovara osnovnim načelima kako u higijenskom tako i u pogledu liječenja ovih bolesnika.

Zbog ovakve situacije na hirurškom odjeljenju, priključeni smo da primamo samo hitne slučajeve na ovom odjeljenju, dok sve slučajeve kronične prirode odbijamo i odgađamo do daljnjeg. Ovo ima za posljedicu da mnogi bolesnici čekajući duže vremena na hiruršku intervenciju, ostaju nesposobni za rad i silom prilika terete fondove Zavoda za socijalno osiguranje.

Izgradnja porođajno-ginekološkog odjeljenja je, po mom mišljenju, jedan od vrlo aktuelnih problema ove bolnice, obzirom da se time ne bi riješilo samo pitanje ginekološko-porođajnog, već i pitanje hirurškog odjeljenja.

Same kazne nisu efikasne

(Zabilješke iz analize Okružnog javnog tužništva u Banjoj Luci o krivičnim djelima protiv života i tijela)

Od ratnih dana djeli nas već više od deset godina. Ostaci rata i poslijeratnih teškoća već su uglavnom izbrisani, a život se normalizuje. Uporedo sa normalizacijom života, sa podizanjem životnog standarda počele su da ponovo oživljavaju i rdave navike i razni poroci kod priličnog dijela stanovništva. Nasleđe teške prošlosti — zaostalost i primitivizam počinje, skoro nekadašnjim razmahom, da se ispoljava u svojoj neobuzdanosti i surovosti. To se najbolje ogleda u velikom porastu krivičnih djela protiv života i tijela — lakih i teških tjelesnih ozljeda, ubistava i čedomorstava. Najveći broj od ovih krivičnih djela otpada, razumljivo, na najsiromašnije — lake tjelesne ozlede. Porast iz godine u godinu tu je znatan, a to potvrđuju i podaci iz ove i prošle godine. Samo u prvom polugodištu prošle godine optuženo za ozlede ove vrste 191 lice, a u istom razdoblju ove godine 330 lica. Tražeći uzroke ovakvom porastu, Okružno tužništvo u analizi konstatuje da je veći broj ovih prijava počinjen u pripitom stanju i to uglavnom na slavama, zborovima i raznim gozbama, zatim tučama zbog neriješenih imovinskih odnosa — diobe zemljišta, uzurpacije, poljske štete, mede i slično. Mišljenje je da donekle ovaj porast pospešuje i blaga kaznena politika sreskih sudova, jer nijednom licu okrivljenom za nanešene lake tjelesne ozlede nije izrečena kazna zatvora preko tri mjeseca.

U jednakom, ako ne i većem, porastu su i teške tjelesne ozlede. U prvom polugodištu 1953 godine optuženo je sudu 18 lica na području njegove nadležnosti, a u istom vremenu u ovoj godini 44 lica. Od ovih krivičnih djela pretežan broj počinjen je u svadama na raznim pijankama i gozbama, a manje zbog imovinskih sporova i lične netrpeljivosti. To potvrđuje i nekoliko slijedećih, s redom uzetih primjera:

U selu Kmetima 13 februara ove godine za vrijeme štranke u školi Ilija Perović je nakon kraće prepirke sa Stojanom Vuronom udario ga željeznom bokserom u čelo, nanio mu težu ozledu — lom kosti i potres mozga. Kada je ovo učinio, okrivljeni Perović bio je pri piću.

Pred svojom kućom u selu Kotoru, srez Mrkonjić Grad, Mihajlo Gvero 8 maja ove godine udario je svoju ženu Joku kamenom, teškim oko 5 kgr u glavu, nanijevši joj tešku tjelesnu ozledu na potiljku i izazvao potres mozga. Ovo je učinio iz lične mržnje, jer je sa jednom drugom ženom, kao svojom prilježnicom počeo živjeti. Kada je izvršio ovo krivično djelo bio je pri piću.

U velikom porastu su i najteža krivična djela — ubistva. Povećanje je zapanjujuće. U prvom polugodištu 1953 godine optužena su sudu 4 lica, a u istom razdoblju ove godine 18 lica. Iako je među ovih 18 lica 4 optuženo za 2 ubistva u ranijim godinama, ostalih 14 lica je velik broj za jedno polugodište, tim prije kada se ima u vidu preostalih 8 lica protiv kojih još traje isledenje za 7 ubistava.

Radi ilustracije, kako su izvršena ova najteža krivična djela, navesti ćemo nekoliko primjera. U selu

Da li je Banjoj Luci, po vašem mišljenju, kao i drugom i vrlo značajnom zdravstvenom centru u našoj Republici potrebno psihijatrijsko odjeljenje i da li ga narodnih godina namjeravate otvoriti? Svakako da je u Banjoj Luci, kao drugom medicinskom centru u Bosni i Hercegovini, potrebno neuro-psihijatrijsko odjeljenje pri Opštoj bolnici. Uprava bolnice je u perspektivnom planu predviđala izgradnju ovog odjeljenja i ona zavisi o investicijama za izgradnju zdravstvenih objekata naše Republike.

lu Krminama 8 januara ove godine Milan Božić, zajedno sa svojim rođacima Bjelanom, Mladanom i Pavlom oko ponoći u blizini svoje kuće dočekali su Pavla Guskica i istukli ga. Kratko vrijeme iza toga prišao im je brać Pavla Guskica — Marko da ih pitati radi čega su mu tukli brata i čim je prišao njima počeli su ga tući koljem po glavi i tako ga usmrtili.

Ljubomir i Živko Knežević dogovorili su se sa Milorodom Pašagićem 20 januara ove godine da napadnu porodicu Spasoje Kneževića i ubiju Spasoju i Bogosava. Znali su da se Spasoja i njegova porodica nalaze na slavi u zaseoku Kevića u Piskavici i odlučili su da ih dočekaju sa koljem na mjestu zv. »Ravane. Srijeg je bio velik i Spasoja Knežević išao je sa svojima prtinom. Prvi je išao on, a za njim Bogosav, pa Georgina i Danica. Okrivljeni su čekali u zasjedi. Čim je do njih stigao Spasoja navalili su na njega, udarali ga koljem po glavi i boli nožem, pa su ga tako usmrtili i glavu mu potpuno unakazili. Bogosavu su nanijeli tešku tjelesnu ozledu na glavi, a Georgini i Danici više lakih tjelesnih povreda. Ovo su okrivljeni učinili iz lične mržnje radi spora oko zemlje sa poginulim Spasojom. Sva tri okrivljena već su osuđena a Ljubomiru Kneževiću izrečena je kazna strogo zatvora na trajanju od dvadeset godina, dok je Živko Knežević osuđen na 18, a Milorad Pašagić na 15 godina strogo zatvora.

U Rudarskoj ulici u Banjoj Luci 20 januara ove godine na večer vraćali su se sa slave Lazo Kovalević, Rade Brčić i Ljubo Novaković. Bili su pri piću i između njih je došlo do svađe, pa su se i potukli. Kovalević se udvojio od njih, otišao svojoj kući, koja je odatle udaljena oko 600 metara, uzeo nož i vratio se do kuće Novakovića. Sačekao je Radu Brčića kada je išao iz kuće Novakovića i ubo ga nožem u vrat, ruku i stomak. Rana na stomaku bila je smrtonosna i nakon izvjesnog vremena Brčić je umro u bolnici. Kovaleviću je održano suđenje i osuđen je na kaznu strogo zatvora na trajanju od 12 godina.

Slični su motivi i način ubistava i u ostalim slučajevima, jer se i tu radi o posljedici pijanstva i svađe u takvom stanju, o ličnoj netrpeljivosti između poginulih i počinioca zbog imovinskih sporova ili osvete iz lične mržnje.

Ni krivična djela čedomorstva nisu malobrojna. U toku prvog polugodišta 1954 godine primijeno je 15 prijava radi čedomorstava od kojih su 4 lica optužena sudu. Tu se uglavnom radi o namjeri majke — počinioca čedomorstva da se oslobode djece koju su vanbračno stekli. Najčešće su čedomorstva činjena ugušivanjem novorođenčadi.

Podaci dati u analizi Okružnog tužništva, koji su i ovdje uglavnom izneseni jasno ukazuju kakvi su zadaci nalaze, ne samo pred organima krivičnog gonjenja, već i pred drugim društvenim organima da bi se suzbilo ovo veliko društveno zlo. Suzbiti alkoholizam i druge rdave navike i poroke kod znatnog dijela stanovništva ne može se samo krivičnim gonjenjem i kažnjavanjem, nego se na tom putu moraju uključiti i uzročnici ovog pojavi i to dužim i sistematskim društvenim djelovanjem preko svih pozvanih društvenih faktora. Taj rad ne može biti kampanjski, već stalan i intenzivan. Političkim djelovanjem u organizacijama Socijalističkog saveza na otklanjanju štetnih običaja koji pogoduju vršenju krivičnih djela ove vrste, ograničavanjem broja gostiona, većom kontrolom nad prometom i trošenjem alkoholnih pića, pravilnim objašnjavanjem sudskih presuda i žigosanje ovih nemilih slučajeva u organizacijama Socijalističkog saveza, kao i putem neovisne popularnih predavanja i sličnim mjerama može se mnogo postići.

PRIJE DORSKI MOTIVI

Izgleda nam da je Prijedor u ovoj godini dobio mnogo šta što mu je do sada nedostajalo. Istini za volju, u zadnje vrijeme mnogo se razgovaralo i diskutiralo o kulturnom životu grada. I razgovori su urodili plodom. A planovi su obimni, naročito oni koji zadiru u budućnost. Do nedavno u Prijedoru nije postojao Radnički univerzitet i obrazovanju radnika u ovom gradu poklanjalo se malo pažnje. Prije izvjesnog vremena održano je nekoliko sastanaka na kojima se raspravljalo o formiranju, i na kraju, o zadacima koji stoje pred ovom ustanovom. Pored opšteg, stručnog i ekonomskog obrazovanja radnika, putem Radničkog univerziteta radiće se i na tome da radnici steknu izvjesno obrazovanje iz oblasti društvenih nauka i sl. Nekoliko komisija koje su formirane u tu svrhu rade sada na izradi plana i programa za ovu nastavnu godinu. Sav rad će se odvijati u vidu ciklusa predavanja. Posebna pažnja biće posvećena



RADE BAŠIĆ

tematici koju će ova ustanova obrađivati. Prije svega kvaliteta, to je osnovna težnja koja provjeka kroz rad drugova na Radničkom univerzitetu. — Neće se ići suviše u širinu — kaže nam Rade Bašić, sekretar Gradskog komiteta SKJ-e — već će nastojati osigurati kvalitetan kadar nastavnika i redavača. Naša nastojanja neće usmjerena i u pravcu to češćeg i redovitijeg kontakta sa sličnim ustanovama iz drugih gradova. Orijentacija će biti pretežno na Zagreb, zatim Banju Luku i Sarajevo. Na mnogo susretljivosti našli smo kod drugova iz Zrenjina. Već su upovorena neka gostovanja njihovih predavača na našem Radničkom univerzitetu. Da bi drugovi iz uprave našeg Radničkog univerziteta stekli izvjesna iskustva i upoznali se sa radom sličnih ustanova, običi će Radnički univerzitet u Banjoj Luci i tamo proboraviti neko vrijeme. Poslije će vjerovatno i drugovi iz Banje Luke navratiti ovamo. Na taj način kontakt neće biti prekinut, a to je bitno.

U Prijedoru idu i dalje. U mjesecu novembru biće organizirano veće krajiških pisaca. Na ovoj večeri će nastupiti skoro svi poznatiji književnici iz Bosanske Krajine. A nedavno su vođeni razgovori sa Banjalučkim pozorištem i stvoreni termini gostovanja. Pored toga što Prijedor ima Amatersko pozorište, ovakve veze biće ostvarene i sa drugim pozorišnim kolektivima. Prvenstveno sa Zagrebom. Već postojeće Kulturno-umjetničko društvo moraće u budućće svoj rad više orijentisati na rad po seoskim centrima, jer će tamo biti težište njegove djelatnosti. Povezati grad i selo čvrstim sponama — to je osnovni cilj. Bez sumnje, koristi od ovakvog rada će biti, a ni iskustva neće izostati. Povezanost aktivista grada i sela neće biti na odmet. To je svakako pozitivno. Koliko je i praktično to ćemo uskoro vidjeti.

Grupa istoričara pri Savezu boraca priprema materijale za izložbu »Prijedorški srez u Narodno-celobodilačkoj borbi«, koja će se otvoriti za proslavu dana ustanka u istoj godini. Obzirom da je materijal obiman a tematika raznovrsna i mnogobrojna, određen je duži vremenski period od otvorenja ove izložbe. U poslovima oko sprovođenja u život ove akcije angažovan je veći broj ljudi. Odziv je veliki. Mnogi su tu zainteresirani, a naročito prosvjetni radnici. Formirane su posebne komisije za obradu prikupljenih materijala, a veliku pomoć su pružili i rezervni oficiri čiji je broj na ovom terenu velik.

Koliko toga treba uraditi! Prikupljaju se podaci o svakoj akciji, svakom okršaju na terenu sresa. Ujedno će se pristupiti prikupljanju materijala koji se danas nalazi po narodnim muzejima širom naše zemlje. To će uglavnom biti reprodukcije, ali će one u svakom slučaju moći da evociraju svu veličinu naše borbe. To je osnovno. A ovdje će u tome uspjeti. To najbolje dokazuje optimizam sa kojim su pristupili izvođenju ovog obimnog posla.

RUDE SE MLADE SNAGE

Raznoštike su forme i oblici djelatnosti i među prijedorskom omladinom. Ukoliko bi ih pokušali nabrojati onda bi vjerovatno počeli sa Kulturno-prosvjetnim društvom »M. Stojanović«, u kome je pretežno omladina. Zatim, tu je Aero-klub, auto i motodruštvo, Foto klub i Gradska čitaonica, u kojoj su

Tri razgovora

o društvenom životu grada

opet pretežno omladine. Ali, sve to nije toliko važno. Ima momenata koji su znatno bolji i efikasniji ilustrator stanja na ovome terenu. To su diskusije. Diskusije duge i plodne. Razgovori o svemu i svačemu. Ipak, evo nekih momenata što osvježuju ovu materiju.

Prije izvjesnog vremena održana je konferencija omladine, a tome je prethodio sastanak Tvorničkog komiteta na Prijedorskoj celulozi. Dnevni red je bio obiman. Raspravljalo se o životnim prilikama članova Narodne omladine. I na kraju došlo se do zaključka da valja zauzeti određen i jasan stav po nekim pitanjima. Iskristalizirala su se mišljenja, koja traže svoje rješenje. Jedno od takvih pitanja je odnos mladih kadrova prema svojoj struci. Konstatirano je, da veći dio mladih majstora uopšte ne nastavlja sa izučavanjem problematike koja je usko vezana za struku nego se uglavnom ograničavaju na poslove koje obavljaju na svojim radnim mjestima. Takav stav prema ličnom obrazovanju uslovljava nužno nepoznavanje stvari, i pored toga što šteti radniku kao pojedincu. A ovim je pogodena i zajednica. Slab kvalitet radova, pa čak i nespunavanje norme dovodi kolektiv pred dilemu — pozabaviti se više stručnim uzdizanjem radnika ili ih otpustiti. I, nažalost, ova zadnja konstatacija je prilično česta i uobičajena kod mnogih preduzeća. Prema zakonskim propisima, učenic koji su završili izučavanje jednog zanata ne smiju biti otpušteni sa posla prije šest mjeseci rada odnosno prakse. Šta onda — pitaju se mnogi? Činjenica je da preduzeća pošlje isteka ovog roka otpuštaju veći dio naučnika, sada već pomoćnika. Svi nisu u stanju da nađu odgovarajuće zaposlenje.

Zato se stalo na stanovište da bi ovaj rok trebalo znatno produžiti i na taj način omogućiti mladim kadrovima da steknu izvjesnu praksu u svom zanatu.

Pitanje nagradivanja učenika u privredi je također jedan od akutnih problema. Po mišljenju mnogih, ovdje bi trebalo revidirati sistem nagradivanja i postaviti ga na sasvim drugu platformu. Do sada su učenici uglavnom nagradivani po skali od 1000 do 3000 dinara. Ovakav način nagradivanja nije zainteresirao mlade ljude za izučavanje zanata u kome se nalaze. Još kada se mladom čovjeku desi da ne dobije zant koji voli i koji bi izučavao onda je razumljivo, pa čak i normalno, da bi taj interes morali podići pa makar i sistemom nagradivanja. Ni sam razpon po dosadašnjem načinu nije idealno riješen. Ovakvo, bez obzira kako radi, koliko se interesira i zalaže na poslu, učenik je plaćen isto kao i onaj koga ni naj-



MARKO SREĆIĆ

manje ne interesira izučavanje zanata.

O ovom pitanju smo razgovarali i sa Markom Srećićem, sekretarom Opštinskog komiteta Narodne omladine u Prijedoru. On nam kaže: »Ja mislim da bi ovdje, ukoliko je riječ o nagradivanju učenika u privredi, prije svega morali odrediti minimalnu i



U gradskoj čitaonici

maksimalnu granicu nagradivanja po godinama. U tom slučaju bi kolektiv donosio rješenje koji učenic platio stiva bi plaćenio i u skladu sa njegovim dohodima, odnosno učenicima. A to bi zavisilo od mnogo faktora, a jedan od najvažnijih bi bilo učenje.

JEDAN RAZGOVOR O POZORISTU

Prijedorčani vole pozorište. O tome nam naročito lijepo govori interes sa kojim se očekuje svaka predstava, bez obzira da li se tu radi o njihovom Amaterskom pozorištu ili gostovanju sa strane. Istina, tradicije ne postoje. Zato, ako govorimo o pozorištu, onda moramo imati na umu činjenicu da prijedorsko Amatersko pozorište djeluje tek dvije godine sa lijepim uspjehom. Jer, počelo se ni iz čega. I da nije bilo razumjevanja, kako u Narodnom odboru, tako i kod građana, sigurno je da Prijedor za još nekoliko godina ne bi dobio pozorišnu dvoranu. Materijalni izdaci su veliki. Tu je komuna imala riječ. Do sada je dato preko tri miliona dinara za osposobljavanje i adaptiranje sale za pozorište, za nabavku najpotrebnijih rekvizita. Do kraja ove godine biće utrošeno još jedan milion dinara za popunjavanje garderobe, troškove oko spremanja novih dramskih djela itd. Ipak, ne treba se zanostiti prvim uspjehom. Činjenica je, da Amatersko pozorište nije do svega došlo baš



ŽIVKO PROKIĆ

tako lako. Bilo je i otpora kod nekih uslanova koje bi, obzirom na finansijske cefektive, mogli imati glavnu riječ ukoliko se radi o daljem napretku ove ustanove. Uzmimo primjer Tvornice celuloze. Ona nije zainteresirana za prosperitet pozorišta, tako ima najveći broj radnika na ovom terenu, dok bi se uprava mogla boriti da među radnicima zavlađa interes i za ovaj vid kulturne djelatnosti. U upravi su običali da će pomoći, ali kasnije kada je stavljeno ovo pitanje na diskusiju prevladalo je mišljenje da je potrebnije graditi novi radnički restoran nego odvojiti jedan dio sredstava kao pomoć Amaterskom pozorištu. Sada je to prošlost, ali ipak nam ovaj slučaj najbolje govori o teškoćama na koje su ovdje nailazili.

Prošle subote data je prva premijera. Na repertoaru je bio »Oganj i pepeo« od M. Pucove. Uskoro će biti još dvije premijere — tako nam kaže Milena Zorčić - reditelj, ujedno i jedini profesionalac, pored Živka Prokića, u ovoj amaterskoj ustanovi. Ona je i glumac. Prčala nam je o teškoćama na koje nailaze. Kod postavljanja pojedinih djela — kaže nam drugarica Zorčić — morali smo voditi računa o garderobi, i drugo, o pozornici koja je mala i ne dozvoljava scensko postavljanje većih i komplikiranijih izvedbi. Naprimjer: koštima za našu prvu premijeru koštali su oko 100.000 dinara. Za jedno profesionalno pozorište ovi izdaci nisu veliki, jer se često puta za jednu premijeru troši i po milion i više dinara. A za nas... To je veliki izdatak. Tim veći što su naše mogućnosti veoma skromne. Kod nas se šteti, plaćira i kombinira. Nastojimo svaki dinar utrošiti u nešto korisno.

O ovogodišnjem repertoaru razgovarali smo sa drugom Živkom Prokićem, još mladim ali talentiranim glumcem. On kaže: »Nismo u potpunosti utvrdili repertoar za ovu godinu, ali su već odabrana neka djela koja će se dati na našoj pozornici. Uglavnom, to će biti ostvarenja u zadnjim mjesecima ove godine. Temeljitiye pripreme očekujemo u narednoj godini. Već smo pristupili uvježbavanju nekih, od sljedećih komada: »Zajednički stan« od Dobričića, »Kocnovi« od Z. Hrvata, drama nagrađena na ovogodišnjem konkursu, »Bez krivice krivci«, »Terez Draken« i »Istina je mrtva«. Ostala djela će biti naknadno utvrđena. Kako smo predvidjeli u ovoj godini bi morali dati 8 drama i 2 komedije. Veći dio će režirati Milena Zorčić, a jedan dio strani reditelji kao gosti.«

Duško MOMČILOVIĆ

SKUPŠTINA ODREDA IZVIDAČA I PLANINKI »MLADEN STOJANOVIĆ« U PRIJEDORU

Odred Saveza izvidača i planinki »Mladen Stojanović« u Prijedoru održao je 31 prošlog mjeseca svoju godišnju skupštinu, kojoj su pored većeg broja članova, prisustvovali delegat Saveza izvidača i planinki BiH Radovan Dodder i delegat iz Banje Luke drug Janković.

Izveštaj starješinstva o dosadašnjem radu odreda podnio je starješina odreda drug Papp, pošlje čega se razvila diskusija u kojoj su svestrano razmotreni dosadašnji uspjesi i naredni zadaci organizacije. Na kraju je izvršen izbor novog starješinstva odreda i nadzorni odbor, kao i izbor delegata za skupštinu Saveza izvidača i planinki BiH u Sarajevu. Poslije skupštine izvidaci i planinke sa gostima posjetili su Tvornicu celuloze.

Fahudin BEŠIĆ

Na srezu kotorvaroškom štete prouzrokovane od medvjeda su dosta velike

Kotorvaroški srez pretežno se nalazi na planinskim predjelima, izuzev područja u dolini rijeke Vrbanje. Planinski ogranci Vlašića, Borja, Uzlomca i Čemernice bogati su velikim kompleksima šuma. Naročito je sa šumom bogato područje opštinskog odbora Špraga i Skender Vakufa, u čijim šumama, pored vukova, lisica, srna i ostale divljači, nalaze se u dosta velikom broju i medvjedi. Broj medvjeda iz godine u godinu stalno se povećava, a to se vidi po tome što štete, koje čine medvjedi, postaju takođe iz godine u godinu sve masovnije. Povećanje broja medvjeda uslovljava i to, što su oni kao rijetka divljač zakonom zaštićeni i ne smiju se uopšte tamani.

Na uništenju medvjeda unazad nekoliko godina može se reći da se nije ništa uspješno. Sresko lovačko udruženje na osnovu odobrenja nadležnih organa, vršilo je par akcija sa lovcima na uništenju medvjeda, ali bez uspjeha. U prošloj godini grupa lovaca iz Švicarske koja je boravila par dana u Špragama, takođe nije ubila ni jednog medvjeda.

Za protekle tri godine, medvjedi su na području ovog sreza napravili štetu stočnom fondu i usjevima u vrijednosti od preko 21.000.000 dinara. Iz statističkih podataka koje posjeduje Narodni odbor sreza, evidentirano je da su medvjedi uništili poljoprivrednicima 125.448 kg. zobi, 137.694 kg. kukuruza, 374 grla goveda, 1125 komada ovaca, konja 27 grla i pored toga manji broj svinja i košnica pčela.

Zemljoradnici koji žive u planinskim predjelima, izloženi su poteškoćama oko čuvanja usjeva, naročito u doba sazrijevanja, a tako isto i oko čuvanja i uzgoja stoke. Pored toga što čine velike štete na stoci i usjevima, desi se poneki slučaj da medvjedi napadaju čobane.

U septembru ove godine, medvjed je napao na obor u kojem su bile ovce Veljka Marjanovića iz sela Šojaja, koji je uz pomoć ovcarskih pasa nastojao da otjera medvjeda od svog obora. Medvjed ga je uhvatio za ruku i prouzrokovao svojim ujedom ozljedu, radi koje je ozlijeđeni morao u Sreskoj zdravstvenoj stanici da se liječi 8 dana. Tako je i Miladin Božić iz sela Grabovice sa opštinskog područja Špraga u mjesecu avgustu ove godine, bježeći ispred medvjeda naletio na vatru kod koje je bio kukuruz i tom prilikom dobio jake opekotine, usljed kojih je i podlegao u Sreskoj zdravstvenoj stanici u Kotor Varoši.

Narodni odbor sreza poduzeće korake kod nadležnih organa da se medvjedi u ovim krajevima ne drže pod zaštitom zakona kao zaštićena divljač, jer opasnost od njih, s obzirom na njihov broj, predstavlja sigurno mnogo veći gubitak na stoci i usjevima u odnosu na učinjene štete koje su bile u ranijim godinama.

S. Bilčić

Uspjela smotra stoke u Banjoj Luci

NAJBOLJIM ODGAJIVAČIMA PODIJELIENO 392.000 DINARA NAGRADA

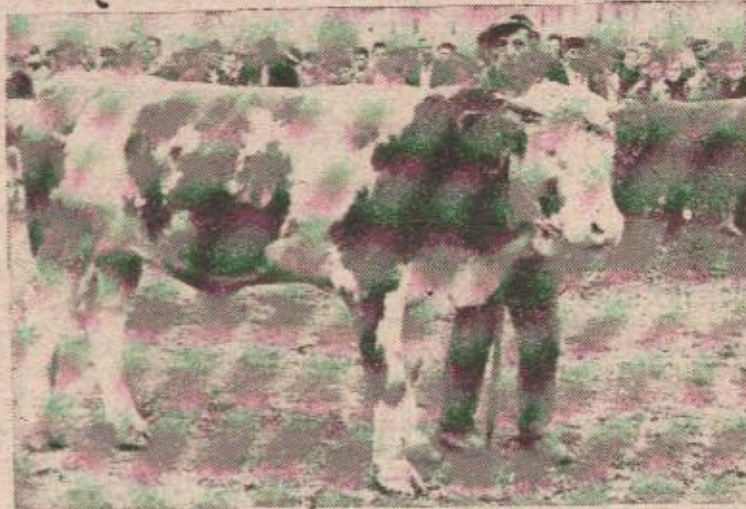
U Banjoj Luci je 29 prošlog mjeseca održana vrlo uspješna ovogodišnja smotra stoke, koju je organizovala Sreska poljoprivredna stanica u Banjoj Luci. Državni sekretarijat za poslove narodne privrede NR BiH, Poljoprivredna komora iz Sarajeva i Narodni od-

nagrađu od 30.000 dinara dobilo je grlo vlasništvo Mihaljević Valtera iz Banje Luke. Osim toga za najbolje odgojena grla kod bikova podijeljene su dvije nagrade od po 6.000 dinara, 5 drugih nagrada od po 4.000 dinara, kao i dvije treće nagrade od po 2.000

vom »A« nagradom u iznosu od po 20.000 dinara 2 grla, prvom nagradom od 8.000 dinara 1 grlo, a ostale nagrade kretale su se između 4.500 do 2.500 dinara. Od ostalih vrsta stoke nagrađen je veći broj muških i ženskih konjskih grla, kao i svinje čiji su odgojivači nagrađeni sa nagradama u iznosu od 25.000 dinara. Pored toga najboljim odgojivačima ovaca dodijeljene su nagrade u iznosu od 51.000 dinara, a odgojivačima peradi 33.500 dinara.

Iako ova smotra stoke predstavlja treću od petelka njihovog održavanja, ona je pokazala viđen napredak u razvoju stočarstva u banjalučkom srezu koji se iz godine u godinu ogleda u stalnom porastu stočnog fonda. Zato se neće pogriješiti ako se kaže da je ovogodišnja smotra, kako po svojoj organizaciji i interesovanju, tako i u pogledu kvaliteta predvedenih grla jedna od najboljih koje su dosada održane.

(E)



Mihaljević Valter dobio je nagradu od 30.000 din. za bika simentalca.

bor Sreza dodijelili su na ime nagrada za najbolje odgojena grla ukupno 392.000 dinara. Organizacija smotre bila je ove godine na zavidnoj visini, obzirom da su Narodni odbori opština bili o tome još ranije obavješteni putem plakata. Pored toga i stručnjaci poljoprivredne stanice u Banjoj Luci bili su sa svoje strane angažovani na zadatku popularizacije smotre i davanju raznih stručnih savjeta i pomoći odgojivačima.

Ovogodišnja smotra stoke bila je zastupljena sa svim vrstama stoke. Naročito je zapažen veliki broj izlagača goveda, jer je govedarstvo u nižinskim dijelovima sreza naročito zastupljeno od ostalih grana stočarstva. Na smotri su predvedena 74 bika od kojih je nagrađeno 10 grla. Prvu »A«

dinara. Krava je predvedeno na ocjenjivanje ukupno 286 grla, od kojih je 12 nagrađeno i to pr-



Nagrađeni bik Grabića Koste iz Dobruče

Друга сточна изложба у Јајцу

Narodni odbor sreza i Sreski zadružni savez u Jaјcu organizovali su na 27 prošlog mjeseca drugu stočnu izložbu kojoj je bilo privredno preko 160 grla krupne i sitne stoke. Pored individualnih odgojivača, stoku je privela i Poljoprivredna stanica u Jaјcu od svog matičnog stada koje gaji u Šipovu. Pored toga na izložbi je učestvovalo i Društvo za unapređenje peradi, kušnja i golubova iz Banje Luke.

Za najbolja grla podijeljene su nagrade u iznosu od 180.000 din., od čega je Narodni odbor sreza dao 110.000 din., a Sekretarijat za poslove narodne privrede BiH i Poljoprivredna komora dali su za prve nagrade u iznosu od 70.000 din. Prvu nagradu od 20.000 din. dobio je bik montažonske rase, star godinu i po dana, vlasništvo Matije Teđića iz Jaјca, a nagradu od 15.000 din. krava montažonske rase vlasništvo Stipe Jelića iz Jaјca. Većina grla goveda bila su križane bušve, a pretežno za nagradu bili su montažonski, koji su se do-

brim dijelom rejonizirali na ovom terenu.

Kvalitet priređenih grla bio je mnogo slabiji nego prošle godine, a naročito kod konja. Prošle godine izlagana je samo krupna stoka, a ovog puta ovce, svinje i perad. Prošlogodišnja

СИТАОЦИ ПИСУ

Trgovina tekstilom ili bančine prostorije?

Narodni odbor Gradske opštine u Ključu preselio se nedavno iz svoje zgrade u zgradu Srednjoškolskog đačkog doma, a Srednjoškolski đački dom u zgradu Gradske opštine. I sve bi bilo u redu, da ova »rokada« nije pogodila filijalu Narodne banke koja je takođe preseljena iz zgrade opštine u zgradu Trgovačkog preduzeća »Obnova«. Naime, sa ulaza u nove poslovne prostorije banke nije sidnu stakleni natpis firme ovog preduzeća i pored nekoliko uzastopnih usmenih i pisanih urgencija banke. Trgovačko preduzeće »Obnova« koje je dužno da ovo učini, izbje-

gava to, govoreći kao izgovor da to predstavlja »delikatnan« posao, obzirom da postoji mogućnost da se »stručnjak« sruši sa stoke i da se stakleni natpis polupa.

Da nevolja bude veća, službenici banke su na ovaj način, izgleda, dobili jedan »referat« više. Radi se o tome što pazarnim danom dolaze seljaci u grad i odmah sa ulaza u banku pitaju za razmjenu robu, što ometa rad službenika. Tako me je 30 prošlog mjeseca jedan stariji seljak još sa ulaza u knjigovodstvo, ne znajući da je trgovina preseljena, upitao »Je li družice, imaš li hlače?«. Kad sam mu odgovorio da se tu sada ne prodaju hlače i da je to kancelarija banke, on je srdito rekao: »Šta ti meni pričaš, znaš ja valjda gdje je banka«. Na kraju našeg dugog dijaloga šta sam mogao da uradim, nego da mu obećam da ćemo hlače dobiti kroz mjesec dana, rukovodilac se time da će se preduzeće »Obnova« do ovog roka na neki način potruditi i pronaći »stručnjake« za odnošenje natpisa sa ulaza.

Dorde Jelić, knjigovođa filijale Narodne banke, Ključ

Zdravstveni problemi u mrkonjičkom srezu

IDUĆE GODINE GRADIĆE SE DOM NARODNOG ZDRAVLJA I ZGRADA APOTEKE

Na površini od 679 kvadratnih kilometara, koju zahvata mrkonjički srez, živi preko 31.000 stanovnika. Sem toga na srezu se nalazi preko 8.000 ličnih i porodičnih kućugovana. Na taj broj osiguravanka i stanovnika dolaze svega 2 ljekara. A broj pacijenata — posjetilaca ovdašnjoj zdravstvenoj stanici, zahvaljujući agilacionoj propagandi u pogledu zaštite i održavanja zdravlja se svakodnevno povećava. To neminovno zahtijeva povećanje broja zdravstvenih radnika i ustanova.

Srez u pogledu zdravstvenih ustanova stoji veoma slabo. Sadašnja zdravstvena stanica u Mrkonjiću Gradu uopšte ne zadovoljava potrebu po površinskom prostoru, a ni po ostalim uslovima koji su neophodni za jednu zdravstvenu ustanovu. Međutim ima sela koja su udaljena od ove zdravstvene stanice a preko 40 kilometara — u besputnim i za bačenim krajevima. Radi toga sadašnje stanje u pogledu zdravstvenih ustanova ni izdaleka ne zadovoljava potrebu stanovništva ovog sreza. Zdravstveni problemi su opsežni i komplikovani. Prema tome današnje stanje zdravstvene mreže zahtijeva hitno proširenje kapaciteta zdravstvenih ustanova. I republički statistički podaci upozoravaju na hitnost unapređenja zdravstva. Mrkonjički srez u pogledu zdravstvene zastatosti, dolazi među prve u Republici, kao i u pogledu pojave zaraznih bolesti. Prosjeck smrtnosti je dosta visok, a srednji prosjek trajanja života nizak itd.

U cilju poboljšanja zdravstva i razgranavanja zdravstvene mreže na srezu orijentacionim planom predviđa se izgradnja nekih najvažnijih zdravstvenih objekata na srezu. Gradnja Doma narodnog zdravlja, srednjeg tipa, predviđa se u idućoj godini. U tu svrhu već se vrše izvjesne pripreme Tehnički elaborat, koji priprema Projektantsko preduzeće u Sarajevu, već se nalazi pri završetku. U Baraćima, 26 kilometara od Mrkonjića, zdravstvena stanica već je stavljena pod krov. U pitanju su sredstva za dovršenje i za nabavku inventara. Ova zdravstvena ustanova služiće za potrebe preko 12 hiljada stanovnika ovog dijela sreza. Takođe se za period od 1955 do 1959. godine predviđa izgradnja manjih zdravstvenih stanica na Mliništimu, Podrašnici, Bjelajcu i u Šehovcima. U Mrkonjiću se takođe u narednoj godini predviđa gradnja zgrade za apoteku, obzirom da se sadašnja apoteka nalazi u privatnoj zgradi koja uopšte ne zadovoljava potrebe. To se u narednim godinama predviđa i za Baraće, obzirom da bi bolesnici ovog područja po lijekove morali prelaziti preko 30 kilometara.

Izgradnjom ovih objekata u izvjesnoj mjeri riješili bi se zdravstveni problemi i povećali uslovi za uspješan razvoj zdravstva i zdravstvene mreže na srezu.

R. Jarić

Проширени пленум Среског синдикалног бијећа у Кључу

Sresko sindikalno bićeje u Ključu održalo je prošireni пленум на којем су присуствовали представници предузећа, ustanova, masovnih i društvenih organizacija. Na пленуму се расправљало о хигијенско и техничко-защитним мјерама при раду и о стручном уздицању радника.

На пленуму је истакнуто да је било извјесних пропуста код појединих предузећа у погледу

хигијенских и техничко-защитних мјера при раду. Исто тако, да се мало учињено на стручном уздицању радника, иако се о томе много говорило. На крају су донесени закључци у погледу спровођења хигијенско и техничко-защитних мјера при раду и о стручном уздицању радника, а у извршеном задатку одређено мјесто и улога синдикалних организација.

Перо Ристић



Београчки мост

U IZDANJU NARODNOG MUZEJA U BANJOJ LUCI IZASLO JE DJELO VLADE MILOŠEVIĆA: BOSANSKE NARodne PJESME I (MELODIJE I TEKSTOVI) NA 135 STRANA SA 600 PJESAMA, FORMAT 24x17.

CIJENA KNJIZI 300.— DIN. KNJIGA SE MOZE DOBITI U KNJIZARAMA ILI KOD NARODNOG MUZEJA U BANJOJ LUCI. KNJIZARAMA UOBICAJENI RABAT.

ŠKOLA KOJA BI MOGLA DA POSTANE CENTAR ŠKOLSKOG I PROSVJETNO NAUČNOG RADA U NAŠEM KRAJU

RAZLOZI ZA KRIZU U RADU PROŠLE GODINE NISU BILI OPRAVDANI

Viša pedagoška škola u Banjoj Luci otvorena je 1950 godine i to kao jednogodišnja škola. Potrebu otvaranja ovakve škole u Banjoj Luci i iste takve škole u Mostaru, pored već postojeće VPS u Sarajevu, diktirala je velika oskudica u nastavničkom kadru, koja je i inače bila osjetna, a koja se naročito pojačala uvodnjem obaveznog osmogodišnjeg školovanja i otvaranjem znatnog broja osmogodišnjih škola. U takvoj situaciji bilo je neophodno potrebno preduzeti hitne mjere za jači priliv slušalaca u višu pedagošku školu i za brže, mekše i polovično obrazovanje stručnog kadra takve ili slične škole, naročito za predmete kod kojih se nedostatak nastavnika najjače osjećao. Ta situacija dovela je do otvaranja jednogodišnje VPS u Banjoj Luci sa dvije grupe: grupom za srpskohrvatski jezik i književnost sa istorijom ili njemačkim jezikom — i grupom za matematiku i fiziku.

Zasnivanje ove škole kao jednogodišnje, pošto je izazvano golom nuždom, moralo je biti privremenog karaktera. Bilo je jasno da je jedna godina školovanja odviše kratko vrijeme za imalo dublje ulazanje u studij bilo kog naučnog predmeta i za neko završeno obrazovanje pravog stručnjaka i vaspitača kakvog treba da ima naša opšteobrazovna škola. Tako je ova jednogodišnja VPS trajala samo jednu školsku godinu (1950-1951) i za to vrijeme ona je u datim uslovima, a uz kratko i po nuždi forsirano školovanje, ipak korisno izvršila svoj zadatak i dala našim školama 33 diplomirana nastavnika.

Već od jeseni 1951 godine škola počinje da radi kao normalna

dvogodišnja kakva je i u Sarajevu i u njoj se pored dviju ranijih grupa otvara i treća grupa za crtanje i ručni rad sa istorijom. Od tog vremena pa kroz dvije školske godine, koliko traje školovanje jedne generacije, u školi je uz vidno zalaganje svih nastavnika (7 redovnih i 5 honorarnih) provedena dobra i solidna organizacija rada na sve tri grupe, znatno je popunjena i dobro sortirana školska biblioteka kao i školske zbirke za ostale predmete, i tim je ujedno stvorena solidna osnova za napredak i razvitak ove prosvjetno-naučne ustanove u cjelini. Druga generacija studenata (prva sa dvogodišnjim školovanjem) koja je završila studije 1953 godine dala je 54 diplomirana nastavnika (od 62 opsolviranih studenata), među kojima je bio priličan broj solidnih radnika, koji su obećavali da će postati dobri stručni nastavnici i vaspitači omladine.

Međutim polovinom 1953 godine škola je došla u iznenadnu krizu iz izvjesnih razloga koji po našem mišljenju nisu bili dovoljno opravdani, a nisu ni poticali od same škole i rada u njoj, u što ovdje ne možemo opširnije zalaziti. Grupa za crtanje i ručni rad bila je preseljena u Sarajevu, a grupa za matematiku i fiziku bila je ukinuta. Sama ta činjenica ukidanja dviju grupa stvorila je neosnovani utisak da se radi o postepenom potpunom ukidanju ove škole, što je imalo i nepovoljnih posljedica po školu, naročito što se liče smještaja škole, a docnije se pokazalo da Sarajev za prosvjetu u Sarajevu nije nikad imao u planu zatvaranje ove škole. Tako se desilo da je školske 1953/54 škola imala samo

grupu za srpskohrvatski jezik i književnost, pa su u junu ove godine opsolvirala svega 22 studenta.

Početak ove školske godine situacija se znatno izmijenila: ponovo je otvorena grupa za matematiku i fiziku, a odziv kandidata na konkurs za upis na oba dvije postojeće grupe bio je neočekivano velik i za redovno i za vanredno studiranje. Na grupu srpskohrvatski jezik i književnost sa istorijom upisalo se 25 redovnih i 43 vanredna, a na grupu matematika - fizika 30 redovnih i 34 vanredna studenta samo u prvi semestar. Broj studenata u drugoj godini studija na grupi srpskohrvatski jezik i književnost ostao je isti iz prošle godine, svega 30 redovnih i 19 vanrednih. Škola je pored toga dobila jednog stalnog nastavnika za istoriju.

Kolektiv ove škole analizom citavog niza činjenica iz oblasti problema naših osmogodišnjih škola, služeći se i podacima prikupljenim sa terena cijele Bos. Krajine, stvorio je jasniju sliku i dublji uvid u cjelokupnu problematiku ove škole i šire uočio značaj i ulogu koju naša škola treba da ima u ovom kraju. Očividno je da postoji tako velika potreba za stručnim nastavnicima u našim školama, da ta potreba imperativno nalaže ne samo opstanak ovakve škole kakva ona jest, nego i njezino proširenje novim grupama u skoroj budućnosti. Banjoj Luci kao centru Bos. Krajine gravitira područje sa oko 50 raznih srednjih i stručnih škola. Jedna viša škola sa tako velikim zaledom koje obuhvata gotovo trećinu naše republike bila bi u mogućnosti da apsorbuje znatan broj završenih maturanata iz oko 15 raznih škola sa ovog terena koji se ne budu mogli upisati na pojedine fakultete, čime bi uvijek bila osigurana dovoljan broj kandidata za upis, a s druge strane mogla bi redovno da podmiruje osjetan dio potreba za nastavnicima, samo ako joj se pruže potrebni uslovi za rad i razvijanje.

Na kraju potrebno je naročito istaknuti i naglasiti širi značaj i ulogu koju jedna ovakva viša škola treba da vrši na tako prostranom zaleđu. Mi smatramo da bi Viša pedagoška škola u Banjoj Luci trebala da vrši izvjesnu stručno - pedagošku i kulturno - prosvjetnu ulogu u Bos. Krajini, da postane jedan centar školskog i prosvjetno - naučnog života, koji bi skupljao ljude, napose nastavnike i prosvjetne radnike, da stimulira naučni rad ma i u skromnijim razmjerima i u daljoj perspektivi da preraste u izvjestan naučno - istraživački centar. Mišlimo da u Banjoj Luci postoje izvjesni uslovi za postepeni napredak i razvitak jedne ovakve ustanove. U svakom slučaju mi očekujemo da će rukovodeći organi ovoj ustanovi pružiti svaku materijalnu i moralnu podršku, kako bi ona iz Banje Luke mogla s uspjehom izvršiti svoju značajnu kulturnu i prosvjetno-naučnu ulogu.

Branko Vranješević

KONCERT zagrebačkih umjetnika

Nesumnjivo je, da kod građana Banje Luke vlada interesovanje za održavanje serioznih koncerata. Kao dokaz ovoj tvrdnji navodimo, da je na koncertu zagrebačkih umjetnika Tomice Neralića, Fredi Doška i Vilka Bačića sala Doma kulture bila do zadnjeg mjesta rasprodana. Kao naročito simpatičnu pojavu moramo istaći da je koncertu prisustvovao i priličan broj osolovanih.

Basista Tomica Neralić, prvak zagrebačke opere, pjevač je širokih glazbenih mogućnosti, velikog glasa i dobre pjevačke tehnike. Naročito moramo istaći njegov čist izgovor, što je mnogo doprinijelo razumijevanju izvedenih djela.

Od domaćih autora interpretirao je »Udaljeno« i »Utočište« Vatroslava Lisinskog, zatim »Bogečku, Galženjačku« i »Samoborsku« iz Balade Petrice Kerempulke od Marka Tajčevića, a od stranih dvije pjesme Sergeja Rahmaninova i to u »U mojoj duši« i »U šutnji tajne noći«.

Pijanista Fredi Došek izveo je Šopenovu Baladu I-mol i Skerco b-mol O tehnici F. Doška moramo se pohvalno izraziti. Došek ima takođe i ljep »tuš«. Međutim, u samom tumačenju izvedenih djela bio je i suviše slobodan.

Violinista Vilko Bačić svirao je Dvořakovu Sonatinu, Paganinijevu Sonatinu i Andante Mile Cipre. Mjestimično je svirao nečisto, što se naročito osjetilo kod Paganinija.

Koncert je pretstavljao prijatan umjetnički doživljaj ali je bilo vrlo nezgodno što sala nije bila zagrijana.

Osim toga moramo skrenuti pažnju gostima, da drugi puta ne nastupaju u putnim odjelima, jer je to publici zaista izgledalo kao potcjenjivanje publike u »provinciji«.

S.

У ШЕХОВЦИМА оживљава културно забавни живот

Na Šehovskoj opštini kulturno zabavni život prije izvijesnog vremena nije se skoro ni osjećao. Istina za njegov razvoj dosada nisu postojale neke veće mogućnosti zbog nedostatka prostorijske. One su tek prije izvjesnog vremena stvorene izgradnjom prostorijske za raznovrsne skupove. Iako ne odgovaraju potpuno svojoj namjeni, one će ipak do izgradnje novih moći da zadovolje najnužnije potrebe ovog sela. I već sada, obzirom da se na jednom mjestu nalazi PO opštine, zemljoradnička zadruža, sala za kulturne i druge potrebe, ovo mjesto postaje centar obnavljanja Šehovčana, što se ogleda u življem kulturnom i zabavnom životu. Vidan udio u njegovom organizovanju imaju i ovdashi prosvjetni radnici, koji sa omladinom pripremaju razne kulturno-zabavne programe.

U posljednje vrijeme forsiranje kulturno zabavnog života počelo je sa pripremanjem raznih sketsova koje omladina uz svestranu pomoć učitelja rado priprema. Postepeno se prelazi i na pripremanje manjih kulturno-umjetničkih programa. Od najtalentovanijih pojedinaca iz reda omladine formirana je kulturno-zabavna sekcija, čija aktivnost svakodnevno postaje sve življa. Svako pretstavlja i društveno-zabavnom skupu prisustvuje dobar broj članova Socijalističkog saveza. Ukoliko kvalitet ovog društveno-zabavnog života više raste, utoliko se broj posjetilaca povećava. Skoro svake nedjelje pripremi se po jedna mađa pretstava. Ova kulturno umjetnička sekcija, potstaknuta prvim uspjehom u svom selu, priprema izvjesne mađe programe koje će izvoditi i u okolnim selima.

Omladina Šehovaca uspješno zna da izvodi starobosanska šehovčanska kola »cipalica«, »roma«, »tamburica«, »karačos« itd. Ali su ih već prozvali »staromodnim«. Radi toga formirali su sekciju za obučavanje omladine da igra moderne igre — raznovrsne plesove. To je pozitivna odlika, ali ni u kom slučaju ne treba zaboraviti ni tradicionalna šehovčanska kola, koja se od davnina igraju u ovim selima. Šehovčanska »roma«, »tamburica«, »cipalica« i »karačos«, prije tri godine preko folklorne grupe, izvedeni su i u Jajcu. Vanoj Luci, uče-

stvujući na zonekim smotrama, te 1950 godine u Sarajevu na proslavi 27. juna itd. Takođe je mrkovnjačka folklorna grupa sa šehovčanim kolima 1950 godine gostovala i u Skoplju, glavnom gradu NR Makedonije, prilikom proslave Dana ustanka. Tada su mrkovnjački folkloristi, igrajući ova šehovska kola na skopjskom stadionu i u pozorištu, pobrali aplauz. Ova folklorna grupa za uspješan rad 1950 godine nagrađena je novčano i sa kompleksnim tamburajskim orkestrom. Prema tome ova tradicionalna šehovčanska kola i igre treba i dalje njegovati i razvijati, a ne stavljati ih u zaborav. Nesumnjivo je da bi šehovčanska omladina samo sa ovim kolima, ukoliko bi se solidno pripremila, i dalje na pozorištima postizala uspjeh.

Vidan udio na oživljavanju kulturno zabavnog života na šehovčkoj opštini doprinose i organizacije Saveza komunističke. One sistematski rade na popularizaciji i organizaciji kulturno zabavnog života. U tome su u zadnje vrijeme bez sumnje postigli uspjeh jer svaka pretstava ili kulturno zabavni skup bude masovno posjećen.

Razvijajući kulturni život Šehovčanska opština moći će od sada ostvariti mnogo vešu saradnju sa gradom, jer su već ona sela sa izgradnjom puta Mrkovnja — Mañacha povezala sa sreskim centrom.

P. JARIĆ



Prva generacija — Nastavnici i studenti VPS — Banja Luka

ДОВРШАВА СЕ ИЗГРАДЊА ШКОЛЕ У СТУПНОЈ У СРЕЗУ ЈАЈАЧКОМ

Na inicijativu osnovne organizacije Socijalističkog saveza u selu Stupnoj je početkom ove godine otpočela izgradnja nove školske zgrade. Odmah je pribavljena veća količina građevinskog materijala i veći iznos u gotovu novcu. Narod je ovu akciju prihvatilo i odatvao se u velikom broju, a na svim akcijama koje su izvršene na ovom objektu uvijek je bio dovoljan broj aktivista Socijalističkog saveza. Ovakav stav prema izgradnji školskih objekata

nužno je uslovo ubrzanje izgradnje. I ne samo to. Ovu akciju je pomogao Narodni odbor opštine Jezero sa 147.000 i Narodni odbor sresa sa 600.000 dinara. Zato je veliki praznik za narod ovog sela bio ovaj dan kada je na svečan način i uz veliki broj prisutnih otvorena nova škola. Obzirom da su djeca do sada išla preko 7 kilometara do škole, razumljivo je sa koliko su radosti mališani дочекали ovaj dan.

И ХОЗИТИ У НОВСКОМ СРЕЗУ ГРАДЕ НОВУ ШКОЛУ

U 1950 godini selo je uz pomoć Narodnog odbora sresa osposobilo jednu kuću za učionicu i staj za učitelja. Prije učenici iz ove škole završili su IV razred ove godine. Do njihova izlaska iz škole u selu je bilo svega 8 ljudi sa osnovnom školom. Zato je razumljivo što se na sastancima Socijalističkog saveza pokrenulo

mišljenje izgradnje nove škole. Na jednom takvom sastanku izabran je građevinski odbor, koji je odmah poslije sastanka donio plan akcija na izgradnju škole. Odmah se pristupilo prikupljanju materijala, a Narodni odbor sresa pomogao je ovu akciju sa 1.200.000 dinara. I Narodni odbor opštine Suvračica dao je svoj prilog.

Danas se već privode kraju radovi na izgradnji škole u Hozićima koja će omogućiti šestogodišnje školovanje djece na ovom terenu. Pored škole se kopa bunar, a obezbjeđeno je i zemljište za školski vrt u kome će djeca poslije nastave u školi moći praktično da provjere znanje koje su стекли.

M. Студен



Na ovom mjestu uskoro će početi gradnja reprezentativne zgrade Banjalučke tvornice celuloze (Kastelov čošak)

Kratkotrajno profesorsovanje na gimnaziji u Skoplju

TAMNOVAŃE, PROGONI I STRADAŃA PETRA KOČIĆA DO ŃEGOVE TRAGIČNE SMRTI

Po završenim studijama u Bечu, Kочић se vraća u Banju Luku, vještava se sa Mилком Вукмашовић из Јошавке код Бање Луке и одлази у Србију да тамо тражи службу — будући је био свјестан да га Земаљска влада у Сарајеву неће primitи у државну службу због његовог оштрог опозиционог става према аустриској власти. Својим књижевним дјелима објављеним у току студија у Бечу он је био стекао име признатог српског књижевника и познатог политичког борца за ослобођење Босне и Херцеговине испод окупаторских власти. Зато није ни покушао да тражи државну службу у окупираној Босни. Отишао је у Београд и затражио професорску службу у Србији. Чекао је четири пет мјесеци на рјешење молбе, оскудијевао и опет се патио. Зато је у то вријеме у једној својој приповјетки писао: „Србија је прије за мене била земља снова, док је данас земља оутре зиме, са леденим страховитим вјетровима и подмуклим бурма.“ Његов пријатељ и друг Павле Јагарић писао је тада у једној београдској ревији: „Ситне патње, невоље, јад и биједи сломише снагу Петра Кочића и уздрмати његову вјеру у бољу будућност... Је ли збиља могуће да је тога човјека презрела и немилосрдно одгурнула његова отаџбина, којој је он све дао?“

Копачно је добио мјесто у српској гимназији у Скопљу, гдје је предавао језик и српску књижевност. У школи је са великом вољом радио и био одлично примљен код ђака и њихових родитеља. Али упознавајући тамошње прилике и људе почео је исправљати њихове слабости и писати у новинама о стању у Македонији. Тако је због свог чланка „Једна фамозна свадба“ који је објавио у београдској „Политици“ наоу немилост скопских црквених поглавара као и српског конзула у Скопљу. У томе чланку Кочић се, на њему својствени начин изругивао администратору епископије проти Сави, који

је приликом свадбе своје кћери, уз помоћ турских власти, наредио да се испразни око 40 српских кућа у Тетову да би се смјестили сватови који долазе из Скопља и из Србије за удају његове кћери. Због тога је Кочића оптужио српски конзул београдској влади која га је ускоро премјестила у Битол. Пошто није примио премјештај, отпуштен је из службе након чега се вратио у Сарајево.

Аустриске власти убрао су протјерале Кочића из Сарајева. Враћајући се из Скопља Кочић је развио своју пуну политичку активност у Сарајеву, у сједишту босанске владе.

Овдје су га добро познавали органи земаљске владе, реакцио-

нарпа сарајевска царшија и беговат, али га је још боље познавала омладина, предводница радничког покрета и писменији сељаци и интелегенција у селу. У почетку је живио од прихода свога сарајивања у штампи. Почетком 1906 године изабран је за главног секретара српског културног друштва Просвјете. Он је у то вријеме, упоредо са радом у Просвјети, писао чланке за београдску Политику, за Српску Рјеш, за Босанску вилу, Дан и друге листове и часописе. У то вријеме добио је и награду за своја књижевна дјела од Српске академије наука у Београду. Тако је први пут у својој животи имао потребна материјална средства за живот. У

мају 1906 године Кочић је активно учествовао и говорио радницима у Кошеву за вријеме великог радничког штрајка у Сарајеву. Он се нарочито ангажовао да доведе и сељаке и укључи их у овај штрајк. Полиција, жандармерија и војска спријечила је учешће сељака, као и одржавање велике скупштине сељака заказане у Алипашином Мосту, пар дана иза радничког штрајка. Кочић је у то вријеме учествовао и у демонстрацијама српске омладине против писања Хрватског дневника, познатог по клерикално - франковачкој линији. Сарајевска полиција казнила је Кочића затвором а затим га протјерала у његово родно мјесто у Банју Лuku.

Приликом протјеривања из Сарајева земаљска влада је овако описала Кочића *околној* области у Вањој Луци:

„Овај млади књижевник спада међу најважније побуњиваче и агитаторе. Он је крајње агресиван човјек и покушава да своје српске и социјалистичко - деструктивне идеје унесе не само међу раднике и градски пролетаријат, него и међу сељаштво. То је уинио и приликом штрајкачких нереда у мају 1906 године. Не може се ни сумњати о томе да ће он покушати да и на подручју тога уреда развија сличну дјелатност.“

Из овога се види, да су га органи сарајевске полиције добро познавали.

Kočićeva aktivnost i stradanja u Banjoj Luci

Pretežan dio banjalučkih građana, a naročito inteligencija radničke vode i omladina rado su dočekali Kočićev dolazak u Banju Luku. Znali su dobro njegov borbeni i neustrasiv duh, njegov odanost slobodi i porobljenom radnom narodu, njegovu veliku ljubav prema Bosanskoj Krajini i Krajišnicima. Došao je u pravi čas da suzbije apetite jednog dijela oportunističke banjalučke čaršije i njezinih profilerskih računata i ambicija i da održi i pojača duh napredne inteligencije, radnika i omladine. Istina je da su iz Sarajeva za njim stizale državnom odvjjetništvu i banjalučkom sudu tužbe za zločin smetanja javnog reda i mira, zločin kršenja zakona o štampi u njegovim člancima koji su u to doba bili objavljeni u Sarajevu, Beogradu i Novom Sadu, a koje je baš u to doba proučavalo državno odvjjetništvo u Sarajevu. On ubrzo sastavlja odbor za izdavanje svoga lista Otadžbina ali je pred sam izlazak prvoga broja već bio u zatvoru u Crnoj kući. U vrijeme dok je ležao u zatvoru on je uređivao Otadžbinu i bio tri puta izveden na suđenje. Na prvom suđenju ovako ga je teretila optužnica: „Kočić je najvjeći protivnik današnjeg režima, anarhi-

sta i glavni izazivač nemira i nerada u Bosni i Hercegovini. On je vrlo štetan po mir i red u zemlji.“

Na to suđenje došlo je preko 100 Kočićevih prijatelja iz Banje Luke i Bosanske Krajine. Ali pušteno je samo 40 lica u sudnicu. Osuđen je na dva mjeseca zatvora ili 140 kruna globe. Njegov prijatelj iz Bos. Dubice i Bos. Krupe uskoro su mu poslali 178 kruna da plati globu. Ali nije ipak bio pušten iz zatvora, jer je na temelju nove optužnice nastavljen istražni zatvor za nove krivice. Tom prilikom primio je bezbroj pisama u kojima ga pozdravlja narod iz svih krajeva i moli da ostraže u borbi jer je sav narod sa njim.

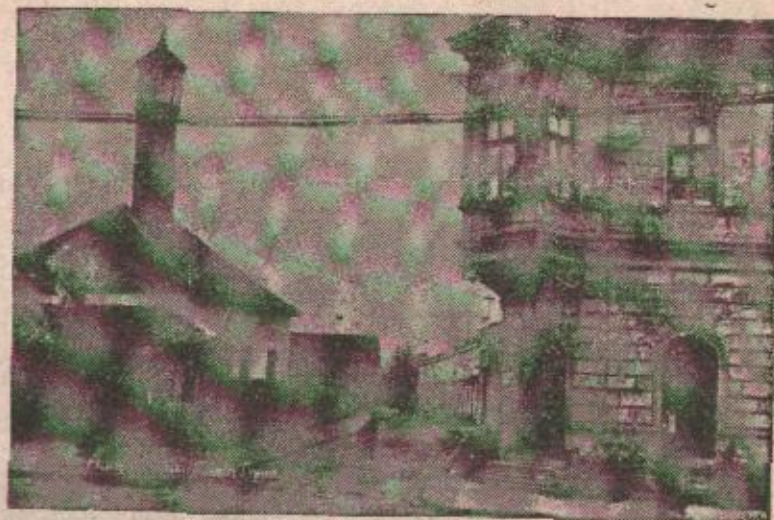
Drugo suđenje obavljeno je iza zatvorenih vrata, bez prisustva publike. Osuđen je na 6 mjeseci teške tamnice poštrene postom. Nije bio završio ni ovu prvu kaznu a već je došlo i treće suđenje za govor na sprovodu Jove Popovića u Sanskom Mostu, kojom je prilikom rekao: „Ako nam se ne dadne sloboda doći će do balčaka i do oštrg mesa.“ Zatim mu je suđeno po zakonu o štampi zbog 14 članaka objavljenih u Otadžbini, kojima se, kako kaže optužnica: „draži narod na prezira-

nje i na mržnju državne uprave, na preuzimanje austro-ugarske vojske, na vrijeđanje vladara, na smetanje javnog reda i mira, itd., itd. Na tome suđenju kažnjen je sa 9 mjeseci teške tamnice poštrene postom koju je vrhovni sud u Sarajevu povisio na 15 mjeseci. Kaznu je ležao u Tuzli.“

Dok je Kočić ležao u banjalučkoj tamnici, narod je stalno obilazio Crnu kuću, nastojao da vidi Kočića, da ga pozdravi svak na

svoj način, i da izrazi svoju solidarnost sa njegovom borbom. Jednoga utorka seljaci iz Zmijanja doturili su mu jednu ceduljicu, pisanu polupisanom rukopisom, u kome su mu pored ostalog i ovako poručivali: „Samo reci da će se Banja Luka zacrijeniti od v'rovačkih šaltova i zabiježiti od naših gunjeva. Neka ne misli vrntavi švabo — što misli.“

(Nastaviće se)



Ovako je izgledala Banja Luka u Kočićevu vrijeme

Razgovori uzgredni

U ZAVODU ZA SOCIJALNO OSIGURANJE

osjećaju se dobro» ili bolje rečeno kako im se danas ne radi i kako bi, popraćajući to sa uzdahom i umornim zjevanjem, ah, kako bi to zaista bilo divno, da je danas nedelja a ne prokleti ponedeljak.

I slušam ja te razne zgode i nezgode »umišljenih bolesnika«, slušam i gledam razuzdani smijeh koji kazuje da je sve istina samo ne to da su oni bolesni; slušam primjedbe, moćda i opravdane, i žalbe bolesnika na zakašnjanje ljekara. Neki se opet žale na stroge postupke ordinirajućih ljekara, a to, naravno, govore oni koji su mislili da će dobiti dva do tri dana »bolovanja« i kojima je liječnik stavio opravdanu primjedbu da nisu imali radi čega doći, ili oni koji su uporni i hoće da dokažu da su »zaista bolesni«.

I tako, slušajući to, ja na svoga šaba i zabravio a on preklnu moje »prisuškivanje« pitanjem šta je mene natjeralo u »Socijalno«.

Na moje pitanje šta je tebi? On mi pokaže ruku u zavojima.

— Pa boli li te još?

— Sada je dobro kako je bilo.

— A koliko si dana na bolovanju?

— Desetak dana, pa se bojim, pošto je stanje dobro, da će me poslati na posao, a ja znaš »uhvatit« neke privatne stvari (zidar je on) a i kod sebe imam posla.

— Znači, ne smeta ti, možeš raditi? Pa ti se mogo bi neko vidjeti pa okriviti i tebe i preduzeće i ljekara koji ti je dao bolovanje.

— Baš me briga, glavno je da mi da još koji dan ne bi li još malo »hedije« uhvatio.

— Nemoj tako, jer već kad možeš da radiš sebi i privatno radiš u preduzeću a nemoj da varaš i koštaš svoje preduzeće a nije ni potrebno.

— Vidim ja (poče on već malo ljutito), da je tebi uzalud govoriti jer ja ne varam nikoga. A zašto ja, društancu, plaćam socijalno? Imam pravo na bolovanje.

— Znam da imaš, ja ti to i ne poričem, ali druže griješiš.

— Šta griješim? Šta ti znaš a nije te ni briga; ne plaćas ti, država plaća — reče on ljutito i okrenu se. Vidim ja da je uzalud s njim govoriti i uvjeravati ga pa i ja njega pustih kraju.

U međuvremenu u čekalnicu pristizu stalno novi... kako da ih nazovem — klijenti i svakome nešto »fali«. Istina ima među njima stvarno bolesnih kojima je ljekarska pomoć potrebna; ima i takvih koji se teško odluče na ljekarski pregled jer im je mnogo stalo do rada a i brige za prosperitet svoga kolektiva. Ali ima i takvih koji na svaki način nastoje da budu svugdje samo ne na svome radnome mjestu, pa i ovdje kod ljekara smetaju onima kojima liječnička pomoć zaista treba.

I onda se pitam kome je teže: onima koji sjede i čekaju »svoj red« ili ljekarima koji moraju naći riječi i načina da svakome, ko im se obrati, izđu u susret?

B. K.



Razbolio se i ja, kao što se i svaki živi čovjek može razboliti, jer ovo jesensko vrijeme čudno je i varljivo. Eto prehladio se i ja, odem u preduzeće »po listu« — idem i ja liječniku da vidim »šta mi fali«.

Poranio — bilo je tek sedam sati izjutra — mislim biću, ako ne prvi, a ono bar među prvima. Kad zavrih u čekalnicu a njih već dvadeset čekaju, i npravno, svi se okreću, jer to je već uobičajeno da vide »novodošavšeg«, da bi u njemu prepoznali kakvog poznanika. I ja onako, na brzinu, jednim pogledom obuhvatih čekalnicu i »musterije doktorove« u nadi da ću ugledati kakvog poznanika. Imao sam sreću, ako se to može nazvati sreća, jer on je tu, i pošlje onog kraćkog, obaveznog i uobičajenog »zdravo« i »kako si« uz razne mrisre isparavanja i dima raznih vrsta duhana, od onog što se sije među kukuruz do »Draves«, »Zete« i »Moravac«, započe razgovor koji se u ovoj i sličnim čekalnicama vodi iz dana u dan mjesecima, godinama. Napravi on, ahah, meni mjesto pored sebe na klupi i pozva me da sjednem, jer kako on reče: »Imaćeš tu mnogo da čekaš, a stajati nije baš lako«. Sjednem ja pored njega i pitam što je danas ovakva navala?

— Pa znaš, danas je ponedeljak a ponedeljkom je uvijek ovako.

Malo mi čudan bijaše njegov odgovor, pa da se uvjerim u značenje njegovih riječi »danas je ponedeljak« obratih uče pažnje ostalim »bolesnicima« koji su (ne svi) da im valjda ne bude dosadno, na sav glas pričali i razgovarali. Kroz taj razgovor sa primjetnim zadovoljstvom opisivali su, a pojedini na momente detaljno objašnjavali, burno provedene noći u subotu i nedelju. Nenaspravni su i umorni i »ne

O DOMOVIMA »PARTIZANA«
TREBA DA SE STARAJU
KOMUNE

Na nedavno održanom savjetovanju načelnika i predsjednika društava tjelesnog vaspitanja »Partizan« u Sarajevu, tretirani su važni problemi iz rada ove organizacije. Izneseni su brojni primjeri koji sa jedne strane pokazuju da pojedine komune i preduzeća materijalno pomažu i pokazuju mnogo razumijevanja iskazujući svu moguću susretljivost prema »Partizanu«, dok sa druge strane — a što se je ogledavalo kroz nekoliko primjera, u nekim mjestima nije još sagledana sva važnost ove organizacije tjelesnog vaspitanja i nije pružena odgovarajuća pomoć.

Govoreći o održavanju i izgradnji objekata »Partizana« većina diskutiranih je predložila da se objekti »Partizana« ubuduće tretiraju kao komunalni objekti, odnosno da se u njihovom održavanju trebaju da brinu komune.

Ovaj prijedlog je veoma umjestan i mislimo da bi ga komune trebale svestrano razmotriti i usvojiti, donoseći i odluku u tom smislu. Smatramo da bi u ovakav stav komuna prema »Partizanu« doprinio da se pojača aktivnost u društvima »Partizana«, a sa ciljem što uspješnijeg sprovođenja programa tjelesnog vaspitanja.

TREBA IZAZIVAČE NEREDA
OSTRO KAZNITI

Tuča i nered prilikom nogometnog susreta »Krajina« - »Rudi Čajavec« koji je održan u okviru radničkih natjecanja, u kojoj su učestvovali igrači: Svetinović (RC), Jusufović i Krunovar (oba »Krajina«) sa još nekoliko neodgovornih gledalaca, izazvala je u mnogome značaj održavanja radničkih sportskih natjecanja.

Preko ovog prestupa ne bi trebalo preći! Izazivači i učesnici tuče trebalo bi ostro kazniti. Zabrana nastupanja u ekipama preduzeća kojima pripadaju mislimo da nije dovoljna. Stoga smatramo da bi izgređnike — igrače i gledaoce, trebalo da kazni veoma oštro i sudija za prekršaje.

Ovakav način kažnjavanja — izazivača nereda na našim sportskim borilištima, trebao bi da bude stalan, jer je i kažnjavanje izazivača putem sudije za prekršaje jedan od puteva u odstranivanju ružnih pojava.

NEPOTREBNI TROŠKOVI

Za međašnje sudije u prošlonedeljnom prvenstvenom susretu određeni su bili nogometni sudci iz Banje Luke. Međutim »Kozara« se nije složila sa ovim, te je od Saveza zatražila dvoje sudija iz drugog mjesta za međaše u susretu koji se igra u Banjoj Luci.

Zainteresovali smo se kakav je razlog ovakvog stava »Kozare«. Međutim u toku našeg razgovora sa drugovima iz Gradiške nismo mogli saznati razlog nepovjerenju prema banjalučkim sudijama.

Smatramo da je rukovodstvo »Kozare« ovog puta svoj klub uvuklo u nepotreban trošak, jer suma od oko 10.000 dinara — koja je proizašla kao posljedica iz njihovog stava mogla se znatno korisnije upotrebiti. Klub bi imao daleko više koristiti da je recimo utrošio ovaj novac na kupovinu opreme za potrebe juniorske momčadi.

Ako se već pomisli na izdatke slične prirode, onda se pri tome treba analizirati kakve će koristiti akcija donijeti, odnosno da li bi bilo korisnije upotrebiti je u druge svrhe.

Cilj i put

Borac - Kozara na dva fronta neriješeno

JUNIORI 2:2 (3:1); SENIORI 0:0

Prvenstveni susret juniorskih ekipa Borac — Kozara, koji se je igrao kao predigra susretu seniora, predstavljao je u stvari početak u odmjerenju snaga u nogometu na dva fronta ovih klubova.

Mnogi gledaoci su mnogo otkrivali od Borčeva podmlatka, vjerujući u sigurnu pobjedu domaćih, jer rad sa juniorima u Borcu u posljednje vrijeme shvaćen je ozbiljno. S druge strane prištili su vijesti da Kozara uopšte nema juniorske ekipe i da je za ovaj susret na brzinu sakupljena, nepripremljena.

Susret je završen neriješeno. Gosti su zasluženo osvojili jedan bod. Od domaćih juniora očekivalo se je znatno više.

I SENIORI SU IGRALI
NERIJEŠENO

Daleko veće interesovanje vladalo je za susret seniorskih momčadi. Navijači i igrači oba tima vjerovali su u uspjeh. Dobar start Kozare u Republičkoj ligi i zadovoljavajući Eniš Borec privukli su na stadion mnoge gledaoce. Veliki broj gledalaca došao je iz Bos. Gradiške da budri svoje ljubimce.

Susret predstavnika Bos. Krajinice u Republičkoj ligi Borac — Kozara otpočeo je veoma nervozno. Brzim i ostrijim startom, velikom borbenošću i željom da postignu što bolji rezultat, gosti su osujetili mnoge namjere igrača Boreca, kojima oštra igra protivnika nije odgovarala. Iako su Borčevi napadači češće dolazili pred vrata protivnika, ipak nešto rjeđi napadi Kozare predstavljali su čini nam se veću opasnost, jer svi igrači Kozare nastojali su doći što kraćim putem do vrata, a Borac



Banjac (Borac)

je uporno navađivao preko desne strane — na kojoj je desno

krilo veoma slabo prodiralo, dok je mladi Novaković — koji ima jak udarac i koji uspješno prodira ostajao neuposlen.

U toku igre Borac je bio korneriski premoćan. Omjer od 9:3 (4:3) glasi u njegovu korist. I pored toga terenska premoć nije ovog puta bila na njegovoj strani, jer je lopta veoma brzo pre-



Hadžialagić (Kozara)

nošena sa jedne na drugu stranu igrališta, no nažalost ona je upućivana najčešće nasumce — bez cilja.

Najzabudljiviji momenat desio se je u 70 minuti igre, kada se je Čindrić odlučio na posljednje što je mogao učiniti da bi sačuvao svoju mrežu. Požrtvovanim i veoma hrabrim padom u noge — lijeve polutke Kozare, Hasanbegovića II, Čindrić je osujetio namjeru protivnika. Lopta je otišla u gol-aut. Bravo Čindriću! Zaista hrabra intervencija.

To je bila i najpovoljnija prilika Kozare, dok je Borac najpovoljniju priliku imao u 36 minuti kada je sudija neočekivano svirao jedanaesterac koji kapiten domaćih Jovanović nije realizovao. Lopta je otišla kraj vrata.

U toku igre desio se je prilično velik broj prekršaja, što zaista nije poželjno. U 19 minuti igre Knez mladi udario je lijevog halfa Kozare kada ovaj nije imao loptu. Ovaj igrač još u par navrata je nesportski reagovao, zbog čega zaslužuje kaznu.

OCJENE

Od svog posljednjeg gostovanja — pred početak prvenstva, Kozara je znatno napredovala. Osvojeni bod u Banjoj Luci rezultat je velike borbenosti i elana cijelog tima.

U osam dana Borac je dao dvije različite igre. Susret sa Leošarom: uspjeh, dobra igra, prijetno ponašanje i član koji na-

dahnjuje i ohrabruje djecluje. Susret sa Kozarom — u kojem je Borac važio kao favorit, unio je sumnje o prebrođenoj krizi. Prekid prvenstva je bez sumnje dobro došao za obe ekipe da bi se što bolje pripremile za borbu — a za ulazak u zonsku ligu, koju nisu dosada »obezbjedile«.

Najbolji igrači susreta bili su: Hadžialagić (K) i Banjac (B). Pored njih dobro su igrali Petrović, Kasumović, Hasanbegović II (svi Kozara); Jovanović, Jurić i Stefanović kod Boreca.

Miccv nije opravdao postavljane u tim. Mislimo da bi se kombinacija sa Brkićem na halfu, a Skenderom na desnom krilu pokazala korisnijom.

Ar.

SLUŽBENE VIJESTI

FUTBALSKOG POTSA-
VEZA U BANJOJ LUCI
KOMISIJA ZA TAKMIČENJE

Usvaja se žalba SD Slobode, Bos. Novi na odigranu utakmicu sa Rudarom, Ljubija, odigranu 10 oktobra t. g. u Bos. Novom sa rezultatom 2:1 za Rudar. Utakmica se poništava i određuje se odigravanje nove utakmice na dan 14 novembra t. g. u Bos. Novom. Slijedi pismeno obrazloženje.

Za prvenstvene utakmice koje se igraju 14 novembra 1954 god. određuju se slijedeći delegati:

Banja Luka BSK — Borac (Drvvar) Kulenović Hakića.
Bos. Novi Sloboda — Rudar (Ljubija) Pračić Ibrahim zamjena Arnaš Vilko.

Odbija se žalba SD Bratstva iz Ključa na prvenstvenu utakmicu odigranu dana 17 oktobra 1954 g. sa Proleterom Sanski Most, jer je sudio utakmicu sudija uz saglasnost oba društva. Slijedi pismeno obrazloženje.

Odbija se žalba SD Slobode iz Mrkonjić Grada na utakmicu odigranu sa Podgrmečom. Sanski Most dana 31 oktobra 1954 g. koja se završila pobjedom Podgrmeča sa rezultatom 3:0. Slijedi pismeno obrazloženje.

Odbija se žalba SD Jedinstva Bihac na utakmicu sa SD Slobodom Bos. Novi koja se odigrala u Bos. Novom dana 31 oktobra 1954 god. sa rezultatom 2:0 za Slobodu. Slijedi pismeno obrazloženje.

Odbija se žalba SD Bratstva, Bos. Krupa na utakmicu protiv Mladosti Kotor Varoš odigranu u Bos. Krupi dana 31 oktobra 1954 god. sa rezultatom 2:1 za Mladost. Slijedi pismeno obrazloženje.

KOMISIJA ZA REGISTRACIJU

Registruju se igrači:

Za SD Borac, Banja Luka: Sukalo (Mirka) Srpk, Delić (Miće) Branko, Radulović (Milorada) Jovica, Kljčić (Muharema) Nijaz, Savičević (Vida) Rade i Đorđević (Zivana) Milovan. Svi navedeni igrači imaju pravo nastupa na svima utakmicama počev od 5 novembra 1954 godine.

Za SD Kozaru, Bos. Gradiška: Misimović (Mehmeda) Mehdića, Kapetanović (Safeta) Asim, Bošnjak (Mustafe) Dževad, Lovrić (Josipa) Petar, Suhonjić (Asima) Renzo i Bešić (Mustafe) Meho. Svi igrači imaju pravo nastupa na svima utakmicama od 5 novembra 1954 godine.

Poništava se registracija Đurić (Vojislava) Zlatomira za SD Rudar u Ljubiji jer je isti registrovan kod Beogradskog fudbalskog potsaveza kao igrač FK Radničkog u Šapcu.

Upozoravaju se klubovi da za registraciju igrača u svemu postup-

POTSAVEZNA ODOJKASKA
LIGA

RUDAR JE PRVAK

U posljednjoj utakmici Potsavezne odbojkaške lige banjalučki Rudar pobijedio je u Prijedoru Mladost sa 3:0 (15:9, 15:6, 15:3). Ovom pobjedom Banjalučani su nadmoćno bez ijednog poraza osvojili prvo mjesto. Ekipa je u Prijedoru nastupila u sastavu: Perović, Hodžić, Saračević, Skuletić, Stanković i Vukotić. Prema onome što su cipe pokazale tokom naredovnog prvenstva prvo mjesto zaista je pripalo najboljoj ekipi, koja je — a što je veoma pohvalno — i pored nedostatka materijalnih sredstava ipak našla načina da odigra sve utakmice. Prilično nesportski se ponijela ekipa Partizana iz Bos. Dubice koja je svoju posljednju utakmicu predala par-forfe, pravdajući se da nemaju dovoljno finansijskih mogućnosti za odlazak na put!

P.

po članu 8 Pravilnika o registraciji igrača kako se ne bi vraćali predmeti radi manjkavosti.

DISCIPLINSKI SUD

Kažnjava se ukorom Husarević Hamdija igrač SD Bratstva Bos. Krupa zbog djela iz čl. 34 a u vezi čl. 15 tačke 1 (b) Disciplinskog pravilnika.

Kažnjavaju se zabranom igranja slijedeći igrači:

Komić Rašid igrač Stoge Otoka zbog djela iz čl. 29 a u smislu čl. 15 tač. 1 (c) sa tri mjeseca zabrane igranja. Kazna teče od 26 IX do 26 XII 1954 god.

Hajoš Josip igrač Krajinice Cazin zbog djela iz čl. 29 a u smislu čl. 15 tač. 1 (c) Disc. pravila sa 2 mjeseca neigranja. Kazna teče od 26 IX do 26 XI 1954 god.

FUTBALSKE POTSAVEZ

POTSAVEZ FUTBALSKE
SUDIJA BANJA LUKA

Za prvenstvene utakmice koje se igraju na 14 novembra t. g. određuju se slijedeće sudije:

BSK — Borac (Drvvar) Ibrahim-begović Sulejman, pomoćne sudije: Parić Besim i Vođonik Milivoj. Sloboda (Bos. Novi) — Rudar (Ljubija), Bastijančić Ivica, pomoćne sudije Krunovar Ivan i Dimitrijević Milorad svi iz Banje Luke.

Dana 6 i 7 novembra t. g. u Banjoj Luci održani su ispiti za fudbalske sudije. Pristupilo je 8 kandidata. Ispit je položilo 6 kandidata a dva nisu zadovoljila na praktičnim ispitima, te će morati ponovo potagati u roku od tri mjeseca.

Ispit su položili: Dimitrijević Milorad, Bogdanović Bogdan, Kočić Asim, Nikolić Blagoje, Ristić Miladin i Kolarić Hamdija.

Skreće se pažnja zainteresovanim, da će se ispiti za fudbalske sudije održati u toku mjeseca decembra t. g. Molbe sa dokumentima treba dostaviti ovom Potsavezu najkasnije do 15 decembra 1954 godine.

Potsavez fudbalskih sudija

OBAVJEŠTENJE
GRADANSTVU

Obavještava se gradanstvo da Gradska poliklinika otvara u subotu, 13. okt. m. j. u zgradi Zavoda za socijalno osiguranje higijenski uredeno kupatilo sa kadama i tuševima. Kupatilo radi četvrtkom, petkom i subotom od 14 — 20 sati, a ukoliko se ukaže potreba radiće i u ostale dane.

Cijene: tuševi 30 a kade 50 dinara. Daci imaju popust.

ONI ĆE ZAMJENITI STARIJE . . .



Većina juniora Boreca i Kozare prošle nedelje imala je prvi borbeni — prvenstveni okršaj. Dobar dio mladih igrača pokazao je mnogo smisla za nogometnu igru. Jedni su igrali sa više a jedni sa manje uspjeha. U toku vremena neki od ovih juniora će otići, dok će se drugi već dugo vremena u najviši red i postati dobra zamjena starijim drugovima. Da bi u ovome ustrajali potrebna je pored volje, upornosti i velika briga kluba.



Sa sjednica Narodnog odbora grada

Na posljednjoj sjednici oba viješa Narodnog odbora grada izabrali su za članove Savjeta za pripremu drugova Ibro Karabegović, Sabir Muhamedović i Vlado Klajić, u Savjet za komunalne poslove Ljubo Zarić, a u Savjet za prosvjetu i kulturu Halil Loga.

Osim toga Gradsko viješe je raspisalo dopunske izbore za izbor po jednog odbornika u izbornim jedinicama broj 4, 20, 25 i

38, jer su u ovim izbornim jedinicama ostala upražnjena odbornička mjesta. Izbori će se održati u ponedjelju 21. novembra 1954. godine.

Isto tako i Viješe proizvođača raspisalo je dopunske izbore za izbor odbornika u priprema organizacijama Ljudske JДЖ и предузећа „Услуге“ u Banjoj Luci, jer su ova dva mjesta ostala upražnjena.

C. B.

Grupa Makedanaca iz Kumanova, članovi kulturno umjetničkog društva tamošnje Tvarnice duvana, posjetili su ovih dana Banju Luku i zadržali se tri dana kao gosti banjalučke Tvarnice duvana. Ovdje ih vidite na cesti. Raspoloženje je na vrhuncu. Tako je bilo svaki dan. Ugodan boravak ostaje dugo u sjećanju. Kasnije će Banjalučani uzvratiti posjetu.

DEŽURNE APOTEKE

Petak: Dežurna apoteka (ulica Šoše Mažara)	br. 1
Subota: Dežurna apoteka (ulica Marije Bursać)	br. 2
Nedelja: Dežurna apoteka (ulica Vese Masleše)	br. 3
Ponedjeljak: Dežurna apoteka (ulica Vese Masleše)	br. 4
Utorak: Dežurna apoteka (ulica Šoše Mažara)	br. 1
Srijeda: Dežurna apoteka (ulica Marije Bursać)	br. 2
Četvrtak: Dežurna apoteka (ulica Vese Masleše)	br. 3



Ovaj mladjić gleda reklamni stub i vjerovatno razmišlja kako bi to bilo idealno da Banja Luka jednom već dobije, ako ne više, a ono bar jedan sat. Cinjenica je da tako nešto našem gradu nedostaje. A kako bi to bilo lijepo, kada bi na ovom stubu umjesto DOZ-ove firme bio i jedan sat! Ali, nažalost, nije tako. Ništa bolje nije ni sa javnim govornicama. Nekad je bila jedna postavljena na uglu našeg «nebođera». Sada ni nje nema.

(C)

LIJEČ BILANS ORGANA KRIMINALISTIČKE SLUŽBE

Pohvatana je grupa opasnih provalnika

U proljeće 1954. godine organi kriminalističke službe u gradu Banjoj Luci imali su pune ruke posla. Trovalci, krađe i diepne krađe bile su glavna tema o kojoj su diskutovali ne samo organi gonjenja, nego i građani. Redale su se provala za provalom, ali u otkrivanju izvršilaca nije bilo gotovo nikakvih rezultata. Brige organa kriminalističke službe postajale su iz dana u dan sve veće, jer je svaka noć očekivana sa neizvjesnošću, u očekivanju novih provala. Angazovani su svi organi Sekretarijata u traganju za provalnicima. I uspjeh, najzad, nije izostao. U ruke organa kriminalističke službe pala je grupa provalnika u licu Alije Kajgane, Mehmeda Delića, Fikreta Odobasića, Smaila Didovića, Bore Kovačevića i Milosa Dukića. Vođa ove provalničke bande 22-godišnji Alija Kajgana iz Foče, do sada je već nekoliko puta odgovarao za istu vrstu krivičnih djela. On se u svojoj ranoj mladosti formirao kao kriminalac - provalnik, a u Banjoj Luci okupio je oko sebe ološ koji je već ranije bio sklon provalama i krađama. Svoje pomagače našao je u redovima maloljetnika čiji su roditelji glavni uzrok da su im djeca postala ne samo njihovo, nego i društveno zlo.

Roditelji ovih maloljetnika znali su da im sinovi po nekoliko dana ne dolaze kući, da odlaze na Jadran radi «odmora» i da za taj «odmor» treba i dosta novaca. Ali oni svojoj djeci nikada nisu postavljali pitanje od kuda im novac za ova putovanja i gdje su bili. Majka Delić Mehmeda, na primjer, zna da je njen sin već nekoliko puta zatvaran i suden radi krađe i da je napuštao izučavanje zanata. No i pored toga ona sebi dozvoljava da na najdrski način vrijeđa službenike SUP-a i da tvrdi da je njen sin pošten i da on nije nikada krao. Ovo ona čini i pored priznanja njenog sina da je izvršio oko 32 provala koliko se on sjeća (a ima ih više pa se ne može ni sjetiti). Ima još težih primjera, kako majka nepravilno odgaja sina. Mati Smaila Didovića kaže: «Ne znam što je mene Smailu bilo potrebno da krađe, ja sam mu pružala svako zadovoljstvo. Kupila sam mu loptu, domine, špil karte i sve što mi je zatražio». Zar su špil karte, pitamo se, vaspitno sredstvo za maloljetnog Smailu, koji je već svim svojim bićem ogrezao u kriminal?

Ovi primjeri neobično jasno osvjetljavaju krajnju nebrigu i neznanje u odgoju djece. Jasno je da su ova djeca počela da krađu najprije sitne stvari u kući, a zatim postepeno postali su prava napast za trgovačke radnje. Oni su znali na odličan trgovačkog o soblja vršiti krađu, a zatim majkati iz radnje.

Udružena banda u svojim kriminalnim «podvizima» bila je nezaustijiva. Krađi su sve što im je do ruku dolazilo, od lubenice sa seljčkih kola do otvaranja vertikalnih brava i kasa. Krađi su i provaljivali ne samo u Banjoj Luci, nego i u Splitu, Sarajevu, Prijedoru, Bos. Petrovcu, Bugojnu, okolini Banje Luke i mnogim drugim mjestima.

Žrtve su bile obično škole, trgovačke radnje, trafike, bifet, sjedišta ustanova i društvenih organizacija, pa čak i strani državljani - turisti. Pored toga i veći broj građana mirno spavajući u svom krevetku nisu ni u snu mogli očekivati da u njihovom stanu «Kajgana vrši operacije», kako to on kaže za svoje «pohuvate» ko-

je je činio krađući po privratnim stanicama.

Lista žrtava ove bande počinje od VI i VII osnovne škole pa do trgovačkih preduzeća «Vijenja» i drugih, Higijenskog zavoda, Društva izviđača i plavinki, Zavoda za socijalno osiguranje, a završava se na sjedištima NOO Slatina i Laktaši. «Sitnih žrtava» kao što je pošta u Zakužanitu, trafika, kioska i privatnih stanova bilo je mnogo da se i sami provalnici ne sjećaju broja.

Ova banda provalnika uskoro će sa optuženičke klupe odgovarati za svoje «podvige», a javnost očekuje za njih od nadležnog suda oštru i zasluženu kaznu.

B. B.

ODRŽANA JE SKUPŠTINA KULTURNO UMJETNIČKOG DRUŠTVA „VESELIN MASLEŠA“

Unazad nekoliko mjeseci osjeća se znatan napredak u radu skoro svih sekcija pri KUD «Veselin Masleša». Cinjenica je, da se u zadnje vrijeme mnogo učinilo na populariziranju društva što je u slovo znatan porast članstva i aktivizaciju većeg broja omladine u radu pojedinih sekcija.

Istini za volju moramo priznati da se taj napredak osjeća naročito poslije osnutka Dramskog studija koji je nedavno oformljen pri ovom društvu. Nije to bilo davno kada je studio dao svoga prvencu «Sudanj» od Petra Korića. Od tada je interes omladine za rad u ovom društvu znatno porastao. Skoro svakodnevno o-

vamo navraćaju mladi ljudi i pitaju da li se mogu upisati u članstvo. To nije čudnovato. Jer, ovim je Banja Luka dobila mnogo. Veći dio omladine sada slobodno vrijeme provodi u prostorijama društva koje su lijepo i ukusno uređene. A još nedavno svega toga nije bilo. Skupljalo se po podrumima. Moljakkalo od raznih ustanova i kolektiva, da bi se na kraju stvorilo nešto što će mlade ljude vezati za kolektiv i dati im volju da ustraju u radu.

Prije dva dana održana je i skupština društva na kojoj je pored ostalog usvojen Statut i izabrana nova Uprava.

D.

Nedeljni repertoar

NARODNOG POZORISTA BOSANSKE KRAJINE

Petak, 12. novembra nema predstave.

Subota, 13. novembra: «Majka», od Ahmeda Muradbegovića, drama u 3 čina. Cijene ulaznica od 25-60 dinara. Početak predstave u 20 časova.

Nedelja, 14. novembra: «Zemlja smiješka», romantična opereta u 3 čina. Cijene ulaznica od 40-80 dinara. Početak predstave u 15 časova.

«Majka», drama u 3 čina od A. Muradbegovića. Cijene ulaznica od 25-60 dinara. Početak u 20 časova.

Ponedjeljak, 15. novembra: «Klupko», komedija u 3 čina od Pere Budaka — gostovanje u Bosanskom Novom.

Utorak, 16. novembra: «Majka», drama u 3 čina od A. Muradbegovića.

Srijeda, 17. novembra nema predstave.

Četvrtak, 18. novembra: premijera «Obradujmo u miru naše baštine», komedija u 3 čina od Žorža

Rolana. Cijene ulaznica od 30-80 dinara. Početak predstave u 20 časova.

BIOSKOPI

«PALAS» — «Davo u tijelu»
«KOZARA» — «Vidim mračnog stranca»
«R. ČAJAVEC» — «Diviji sjever»
«VRBAS» — «Soledadin šal»

„BOSANKA“

prije Krojačka zadruga PREDUZEĆE ZA IZRADU ODJEĆE, RUBLJA I JORGANA BOS. KOSTAJNICA

Vrši izradu svih vrsta konfekcije po umjerenim cijenama. Posjedujemo veće količine zimске konfekcije naročito zimskih kratkih šljak kaputa „Mikado“
Zatražite posebnu ponudu cijena na veliko 2-5

DOPISI ČITALACA

Kultura u banjalučkom „Zdravljaku“

22. prošlog mjeseca krenula sam na put u Banju Luku po službenom poslu. Navratila sam se u «Zdravljak» u Maršala Tita ulici gdje je nekada imao poslastičarnicu Grk i zamolila da mi donesu bijelu kafu sa 2 pečiva. Nakon nekoliko minuta čekanja, kafu mi je donio neki muškarac bez konobarske bluze i rekao: «Na, kuma». Sutila sam i gledala kako poslužuje druge goste i zapazila da se ravna prema odjelu. Kada sam htjela da platim prišao mi

je i rekao: «Ej-kuma». Platila sam i zapitala: gospodine molim Vas da mi kažete kada smo nas dvoje postali kumovi. On se nasmijao i rekao: «Hajte boian šta to smeta».

Kada sam izašla pogledala sam se u izlog i zapazila da imam prljave cipele i uprskan kaput. Došla sam do zaključka da, ako neko želi da se sa njime pristojno postupa, mora imati naglamane cipele i manjkane nokte.

Ljubica Malić, Srbac

Zašto sa svjetlom kada se može i bez njega?

Takav je bio odgovor službeniku — blagajnika željezničke stanice u Turbetu, srez Travnik, mnogim putnicima koji sa ove stanice noćnim putničkim vozovima putuju u pravcu Jajce i Lašve. Naime, čekaonica željezničke stanice od jedne prostorije je već duže vremena bez osvjetljenja, po izjavi mnogih putnika koji skoro svaki dan putuju sa ove stanice, i pored toga što u istoj postaji električna instalacija. Radi toga

često su, pa skoro svakidašnja, negodovanja putnika koji traže da se čekaonica osvijetli. Očevidac sam jednog takvog negodovanja koje se desilo 3. novembra o. g. kad sam putničkim vozom broj 512 putovao za Jajce, pa se eto baš radi toga i pitam kada će se Uprava željezničke stanice sjetiti da kupi jednu sijalicu koja košta ništa više nego 180 dinara.

Mijo Trogranić



Jesenji motiv na banjalučkim ulicama — Čistačice —